

• 1993 •

საქართველოს

ქალი

№ 558
1993

ჩვენი „სხვისი
შვილები“

გაგია აკვანთან,
გაგაუ?..

პირველი
ღანღაი—
რასუბინი

გოდარკი
როხალი:

გავფოგავი ვინა,
როგორ გაფრინდა ქალი...

რა მასიფიკატია?

ქალაქ გამრედევა ქაი,
როქელის...

მონარი მუას საუქალი

შეუძნოგაქონს
პირისპირა

ხელსაქმე

კულინარია

საბჭოთალოს სასაზოგადოებრო
საბჭოთა, კარლისა და
ოკრაინათმის

მედიცინა

მთავარი რედაქტორი
ნერსის ზედალიანი

საბჭოთაოთ კოლეგია:

საბჭოთა საბჭოთაოთ

ნერსი ზედალიანი

ნერსი ზედალიანი
(საბჭოთაოთ რედაქტორი)

ნერსი ზედალიანი

ნერსი ზედალიანი

ნერსი ზედალიანი

ნერსი ზედალიანი
(საბჭოთაოთ რედაქტორი)

ნერსი ზედალიანი

ნერსი ზედალიანი

ნერსი ზედალიანი

ნერსი ზედალიანი

ნერსი ზედალიანი

საბჭოთაოთ კოლეგია —

საბჭოთაოთ კოლეგია —

საბჭოთაოთ კოლეგია —

საბჭოთაოთ კოლეგია —

საბჭოთაოთ კოლეგია —

საბჭოთაოთ კოლეგია —

საბჭოთაოთ კოლეგია —

საბჭოთაოთ კოლეგია —

საბჭოთაოთ კოლეგია —

საბჭოთაოთ კოლეგია —

საბჭოთაოთ კოლეგია —

საბჭოთაოთ კოლეგია —

საბჭოთაოთ კოლეგია —

ბავშების „ცული“ საქციელით შემოფოთებული მშობლები ხშირად გვეკითხებიან: „რა ქნათ, როგორ მოვიქცეთ?“ მათ უნდა იცოდნენ, რომ ყველა მავნე ჩვენს თუ ცუდ საქციელს თავისი გამოწვევა კი მიზეზი აქვს, რომელიც უნდა გამოსწორდეს.

ბავშვის უპირობო მიღება ე. ი. ბავშვის მიღება ყოველგვარი პირობის გარეშე, ისეთის, როგორც არის, თავისი დიანტიისა თუ ნაკლით, აღზრდის ამოსავალი წერტილია. წყნარი, გამგონე ბავშვი უფრო ადვილი მისაღებია, ვიდრე, უხეში და წითელი, მაგრამ ვიწროთ მოთმინება, შეუცვლელი ვაგულო და დაეცხმარო შეიკვამს. როცა ბავშვი აჯად არის, არ ჭკამს და ჭირვეულობს, მშობელი თავს ეველება, ეფერება. მაგრამ სიმკაცრეს იჩენს, როცა სრულიად ჯანმრთელი ბავშვი ჭირვეულობს. არადა, თბილი სიტყვებით და მოფერებით მისი დამშვიდება უფრო რეალურია, თანაც პატარა აგრესიის მიზეზსაც ვაამჟღავნებს.

ნუ დაიფრუებთ: ბავშვის „არანორმალურ“ ქცევას წინ გარკვეული მიზეზი ურევს.

ბავშვების უმეტესობა მტკიცეწილად განიცდის პატარა დის თუ ძმის დაბადებას. მას შეტოქე ვაუნდა ცნობილი ფსიქოლოგის უილიამ შტერნის სიტყვებით „მან დაკარგა პირველობის გვირგვინი“ და დაკარგა დედა, რომელიც ახლა სულ პატარას დასტრიალებს თავს. ბავშვი ვერ იკვლევს დიდის „გაყოფას“, მას ემოციურა პრიობლება უწნდება, სულიერ დაკომფორტს კი აგრესიით გამოხატავს. ბავშვისათვის ეს პრობლემა უცნობიერებელია. ამ დროს მას მადლი ემოციური „სიცხე“ აქვს და ყოველგვარი აღმზრდელითი ზომები არავაჟექტურია, მხოლოდ ალერსი და სითბო თუ გასჭრის.

მშობლები გვეკითხებიან, ბავშვის უპირობო მიღება ხომ არ ნიშნავს რომ მას არასოდეს ვაგუბრადზეთ.

უპრობლემა გამიხატვა ხანჯანს აუცილებელიცაა, მაგრამ მშობლების უპირობოთი დამკვიდრებულმა მიმართული უნდა იყოს ბავშვის ქცევაზე, და არა ბავშვზე. თუ ბავშვმა გატყდა ფანჯარა, უფთხთან: „რა ცუდია, ფანჯარა რომ გატყდა, შეგეც ვეღება“, ან „ბებიას ეწვიონება“. არ შეიძლება იმის თქმა, რომ ის საბავგელია, ცუდია და ა. შ.

როცა ბავშვი გაღიზიანებულია, ვერძობიანოთ, რომ გვესმის მისი. ვე-

ცალოთ, თანავრძნობა მოკლედ და ხუსტად გამოვხატოთ.

დედამ შვილის თიანხში შეიხება, ნახა, რომ ყველაფერი თიადაყირა იყო.

დედა: რატომ არ დალაგე თიანი? შვილი: ცოტა ხანში დალაგავებ.

დედა: ახლა შენ სრულებით არ გეხალისება თიანის დალაგება. მოულოდნელად ბავშვი დედას ჩახეხია და უფთხა:

— დედიკო, რა კარგი ხარ!... დიდებსაც გვეკონია ისეთი წუთები, როცა სასწრაფო საქმეც ვადაგვივინა ვეგრდზე. მამ, მიეცეთ ამის საშუალება პატარებსაც.

ნუ წარმოიდგენთ, რომ საქმე ყოველთვის ასე მარტივად დაწვდებია. ხელახან ბავშვს სულ არ აინტერესებს რას ვეჭვებით პა პირიქით, სურს, რომ მას მოუხმინონ.

აქტიური მოსმენისას ბავშვში უპრობოთი ვრძნობა ქრება ან საგრძობად სუსტდება, იწყებს საუბარს და მშობლების გასაკვირად იხსენება განცემების მთელი ვორეალი.

დამძინების წინ პატარა დაყინებით ითხოვს, რომ დედა დაუჯდეს სასთუპალითან.

დედა: — ვეიან არის. უკვე ყველა ბავშვის სინავს.

ბავშვი: — მთელი დღე მარტო ვარ.

— საბავშვო ბაღში ხომ ბევი ბავშვია.

— ბავშვები კი არიან, მაგრამ შენ არა ხარ.

— და დედიკო გენატრება.

— ჰო, ვეზატრება. თინაც დიდი სულ მეჩხებება.

— შენ დამოზე ხარ ვაბრატებული.

— მან ჩემი სათამაშო გატყდა.

— შენ ძალიან ვეყინა.

— მე ხელი ვკარი, მან კი დამარტვა.

— ძალიან ვეტკინა?

— მეტკინა, შენ კი იქ არ იყავი.

საშუბაროთ, ხშირად ვტოვებ ბავშვებს თიანიან პრობლემათიან შემდეგი სიტყვებით: ვეიანია, ძილის დროა, შეგთვის არა მცალია. ბავშვი კი ჩვენჯან თანავრძნობას, მიფერებას ელის.

ვრომა ფსიქოლოგმა მშობლებს შესთავაზა ჩამოეწერათ შესახებ ბავშვის ნაოქმეზე:

— თამრიკოს აღვ უნდა ჩემთან თამაშო. დღეს სულ სხვათთან თამაშობდა.

სასუბიეა... ცუდობარი იყო: — ალბათ რაღაც აწყვეთია... — ბავშვებს შენ მიდი. იქნებ ეს თამაშო.

„Sakartvelo Kall“
Georgian Woman
a Magazine for Women of the
Republic of Georgia

დედობა!

ვარებაში არ ეხმარება, თანაც ხშირი ვეკრება დღითიდღე კარგავს ძალას და ბოლოს ბავშვი აღარ აქცევს ყურადღებას.

მორალის კითხვაც არაფრის მომტანია. ამ დროს ბავშვი გრძნობს გარეგანი ავტორიტეტის დაწოლას.

თქვენ წარმოიდგინეთ, **რჩევა-დარიგებაც** არაფრეტურია. უფროსებსაც არ გვისამიჯნებს თავს მიხვეულის სხვისა რჩევები, ბავშვები კი ჩვენზე გაცილებით მგრძობიარეები არიან.

ნოტაციის კითხვა ბავშვში თავის დაცვის რეაქციას იწვევს. იგი აღარ უსმენს მშობელს, წარმოიქმნება ე. წ. აზრობრივი პარიერი.

არ შეიძლება **ბავშვის გაკრიტიკება**, რადგან პატარა იჯერებს, რომ მართლა ცუდაა და მოუხერხებელი.

სიტყვიერი დამშვიდების ნაცვლად უმჯობესია შვილი უსიტყვოდ ჩაუკრათ გულში და მოვეყვროთ.

არ შეიძლება **გადაჭარბებული ქება**, ბავშვს შეიძლება უფროსის გულწრფელობაში ეჭვი შეეპაროს.

— დედა, კარგად ვერ გამოიმაგას ასობები.

— რას ამბობ, ძალიან კარგად წერ, — ტყულობა, ცუდად წერ.

ბავშვის წარმატებების აღნიშვნა აუცილებელია, მაგრამ უნდა გამოვხატოთ ჩვენი გრძნობები.

— დღეს ხუთიანი მივიღე.

— ძალიან გამახარე, შვილო.

ბავშვის დამცირებით (რა სულები ხარ, ვერ აზროვნებ) ურთიერთობაში გაჩენილ ზზარს კიდევ უფრო გავაღრმავებთ.

პატარა თავი არ უნდა მოვაპებროთ ჩვენი **„მიხვედრილობითაც“**. ბავშვებს არ უყვართ, როცა მათ აზრებს გამოიცნობენ.

ნუ ჩავერბივით ბავშვს, უმჯობესი იქნება თუ კითხვით წინადადებებს მტკიცებითით შევკვლით.

შვილი (გაბრაზებულია): ნახე, რა მივიღე მათემატიკაში.

დედა: დღიურში ხუთიანი გიწერია, მაგრამ ვერაზნობ, რომ გაბრაზებული ხარ.

— ხო, მაგრამ არ იცი, რატომ.

— შენ ცუდად გრძნობ თავს.

— ცუდად ვარ და არ მინდა, რომ წახვიდე.

— შენ გინდა, რომ მე სახლში დავრჩე.

შვილი თხროვნავ გადადის:

— დედა, არ წახვიდე რა დღეს სამსახურში!

არ შეიძლება საუბრის თემის „გამასხრება“, თავიდან აცილება.

— როგორ მქულს მათემატიკა.

— შენ წარმოიდგინე, მეც დედამ იხუმრა, შვილს კი იგივე პრობლემა დარჩა.

დედა-შვილი საოჯახო ალბომს ათვალიერებდნენ. ერთ-ერთ ფოტოზე საბავშვო ბაღის აღმზრდელის სახე დაფხაჭნილი იყო. დედა მიხვდა მიხვდეს.

— თამუნა, შენ არ გსიამოვნებს მისი დანახვა.

— ჰო, ძალიან ბრაზიანია, სულ ჩხუბობდა.

— შენც გეჩხუბებოდა.

— თანაც შეშუქებოდა, ვინმეს თუ ეტყვი, გაგლახავო.

— ამიტომ არ მეუბნებოდი.

— მინდოდა მეოტკე, მაგრამ შემინდოდა.

დედამ გულში ჩაიკრა ცრემლმორეული გოგონა და მიუყვრა. პატარამ შუვებით ამოსუნთქა.

ერთი დედა გვეწერდა: „ჩემი შვილი სკოლიდან რომ ბრუნდება, გაუთავებლად ყველა სკოლის ამბებს. მეც ვუსმენ და თავს ვუწენე“.

ამ შემთხვევაში დედა სწორად იქცევა. ბავშვი შთაბეჭდილებებითა სახესე და მოსმენას, ე. ი. განტვირთვას საჭიროებს. მშობელი ვალდებულია მოუსმინოს შვილს. ფსიქოლოგები ამას პასიურ მოსმენას უწოდებენ, მაგრამ თუ დრო არა გაქვთ, უმჯობესია არ დასწავინოთ მიყოლა, თორემ შეწყვეტილი საუბარი უფრო მეტად აღიზიანებს ბავშვებს.

როცა მშობელი სწორად ელაპარაკება ამ ექცევა ბავშვს, პატარას ეხსენება ემოციური დაძაბულობა, თანდათან მშვიდდება. იწყებს საუბარს, გადადის ერთი თემიდან მეორეზე და დამოუკიდებლად მიდის გარკვეულ გადაწყვეტილებამდე, დისკუსიად. ამიტომ როცა ბავშვი კლათზე დაეკავა ჩვილ და გვეტყობს: დღილა, მომისმინე! ყოველგვარი საქმე გვერდზე გადალექ. ვინ იცის, რა აწუხებს პატარას. მას ჩვენი გულისხმიერება, სიბოდი და აღერის იმევე სჭირდება, როგორც ყველაფის მხს სხივი.

მძლიერ, მოუფხინოთ ჩვენს შვილებს!

მომხმადე ფსიქოლოგიურ მეცნიერებათა კანდიდატა **მამა ხარზილაშვილი**

— შენც სხვას ვითამაშე.
— არა უშავს. მოდი, ახლა მე და შენ ვითამაშოთ.

მშობლების გასაკვირად არც ერთი პასუხი არ აღმოჩნდა სწორი და აი, რატომ: ბავშვს პრობლემა არ ეხსენებოდა.

დღიო მუშაობის შემდეგ ფსიქოლოგებმა შემლეს გამოცვით ტრადიციულ არასწორი პასუხებისა და გამონათქვამების თორმეტი შემთხვევა.

მოდიოთ, ერთად გავიზაროთ, რამდენად სწორია ჩვენი ნათქვამი და როგორ ეხმობ ეს ბავშვებს.

როცა ბავშვს **ბრძანების კილოთი** მივმართავთ, იგი თვლის, რომ მშობელი არ აინტერესებს მისი განცდები და თავს დამცირებულად გრძნობს.

შუქართი გაფრთხილებასაც არ აქვს აზრი, ბავშვს პრობლემის მოგ-

9419-7

გაბრიელის ხელმოწერა

გაბრიელის ხელმოწერა

მე და შენ...

ისევ ხეული დამე... მე ვერ გამოვიდვარ ამ ღრმა, გრძელი ღამიდან, მეტი წყნება ნათება ფანქრის იქით, და მგონია, ეს განთიადი ერთადერთია ქვეყნად — ყველაზე დამღვლილი, ყველაზე მშვენიერი, იმიტომ, რომ ამ საუკუნეში, ამ წელს, ამ დამეს, ამ განთიადისას ხარ შენ, ტინა, მე მაღლობელი ვარ ხელის, რომ იმ ახელულ და ათასეულ წელთაგან, როცა შეიძლება დამეხვედნე-ღოუფ, ვცხოვრობ ამაჟამად, შენს ღრუბა და მე მეშინია იმის გაფრთხება, რომ შეიძლება იმსა და შეგხვედროდ.

შეგრა, რომ არსებობს ბედი. ფეი ნამდვილად არის, და ვერაფრითარ ბედენერებაზე ვერ გავცვლი მთელ ამ გულისშემძვრელ შიშს, დარღს, აუნხნელ ნადვლს და სიუყვარულს (ასეთსავე აუნხნებს), რომლებიც გულს ტანჯავენ. თითქოს დღი სუნთქვა, რაღაც უზამაზარაოსა, იმისა, რაც სიცხელზე ძლიერია, შემოადის სიცოცხლეში. შასოა რაღაცნაირი განუწმელები სიწმინდე, ნათება და რაღაც შინაგანი კანკალი, რომელიც ცეც, სუფთა და ძლიერი აღრიან დილას იცის, როცა ჯერ კიდევ სმინავს დედამიწას... სიწმინდე... — კურთხეულ იყოს სახელი შენი! — ხომ ვახსოვს?

საიკარია, საშინელი და მშვენიერიც, როცა პოეზია იქცევა თვის სიცოცხლედ.

ეს ალბათ, ას წელიწადში ერთხელ ხდება...

თქვენი ძ. პაპსტოვსკი
(წერილებიდან მოშავალი ცოლიდან)
19 მაისი, 1945 წელი.
თარგმან თამარ ნინიძე

მათარას უშენდა ქარი — დიდგული, თან აქეზებდა წვიმის საცემრად...
ფეხებით მიწაზე იყო მიკრული, არსაით შევლა, არსით გაქცევა.
გადმოსცქეროდა ზეცა უშუალო იმ ზეს და წუხდა თავისებურად, რომ ობლად შთენილს — ასე უშწყოლ, უამინდობის ჯანდი ებურა.
შორით ხედავდა ნაძვი მოკეთეთ, მორჩინლად მოხრილთ უფლის წინაშე, ოდეს მშობლიერ ფეხებს მოკვეთეს და შეაბძანეს სხვათა ბინაშო.
იქ კი, მეუფემ როგორც ინება, მორთეს ბრწყინვალე სამკაულებით: უხვად შემოსხეს მხრებზე ჩიტები, გულ-მკერდს უშკობდნენ ფერად ბურთებით.

მინც არ შურდა ბედი მათებრი ნაძვს, დამბიმბულს თოვლის ფთილებით, ვინც უცხო ჰქონდა ღამეს ათეუდნენ, პარკეტზე წიწვებდაცენილები, შემდგ როს მოხსნეს საცაულებიც, შემოაბარცეს მწვანე სამოსი, გულისტიკივლით გათანგულები ისროლეს გულცივ სასაფლაოზე.
...ამ ნაძვს რგებია ბედი რჩეულითა (უთოვლ იგი ზეცამ დაინდო), ცხარედ ნაბრძოლი და ღარბეული, შემორჩენია ნაძვთა სამკვიდროს, ვერ გაუხდია თუმცა ბექთარი, დაფარული აქვს ტანი კორძებით...
ღვას და სიცოცხლეს მინც შეპაზვის იმედით, მაღალ ღვთის ნაბოებით.

რომანტიკა

ის ოცნება — თავნება, შორს ზეაურში შთაინთქა...
იყო სხვა მღელვარება, იყო სხვა რომანტიკა...
ზღვამ ტალღებში ჩაღუბა ის ფერადი კენჭებიც —

ჩვენ რომ ნატვრას, სანუკვარს ჩაუთქვამდით... ვეძებდით... და არასდროს ვეჭვობდით და არასდროს უფიქრობდით, რომ იქ, სანაპიროსთან გვდარაჯობდა ციკლოპი.

...ახლაც იმედს ვგვირდებ და ლოდინით აღგვაგებს იღუმალნი შრილი ზღვის ლივილია ატლასის.

მის მარმაშში ვეზვევით და ოცნება აღდება — ზღვაზე დაღალს აფენენ ვერცხლისფერი ალბი...
...ახლაც იმედს ვგვირდებ და ლოდინით აღგვაგებს იღუმალნი შრილი ზღვის ლივილია ატლასის.

...და რომ შემემლოს, წლებთან ვედავობდე, დაე, გულიდან სისხლიც წვეთავდეს...
ის მიმიყვანდა სამაჩაბლომდე, ის მიმიყვანდა აფხაზეთამდე, სად მტრად შებმია მშობილი — ძმობილი, (ცოდვის კითხვა გაუგონარი), წეხს საქართველო გულგაბობილი და უმიწყალოდ კორტინს ყორანი.

იქ მივიდოდი დედის უფლებით და თავანწირვით იბრძვის მყობადი ეგებ, ჰრიალობებს გადავუხვევდი და ნაიარეხს ცრემლით მივბანდი.

იქ მივიდოდი შვილის უფლებით, სად მამულს წამლავს ბედი აებედი. მის სასთუმალთან ჩავიმუხლებდი და ჩემს სამღურავს ცას მივაწვდებდი.

იქ დედის ცრემლით მიწა წუხებდა, არ წყდება ხმები ურვის, გოღვის. იქ მოვიდოდი ყველა უფლებით, ეგებ, მსოფლიოს შევაშოთოვდი. ო, რომ შემემლოს...

ბიბლია

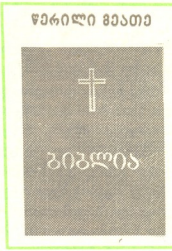
წმინდა წერილი, ანუ ღვთის სიტყვა, ერთ წიგნად შეკრული, ბიბლიის სახელითაა ცნობილი. ბერძნულად ბიბლია წიგნს ნიშნავს. იგი ძველი აღთქმისა და ახალი აღთქმის წიგნებისაგან შედგება. აღთქმა ურთიერთკავშირის განმამტკიცებელ დაპირებას ნიშნავს. ძველი აღთქმა არის ღმერთისა და ადამიანს შორის კავშირის განახლებისა და განმტკიცების მიზნით მხსნელის მოვლენების შესახებ მიცემული პირობა, ხოლო ახალი აღთქმა — ამ პირობის შესრულება, ე. ი. მხსნელის მოვლინება ქვეყანაზე, და რომელთაც შეიწყნარეს იგი, უფალი ჩვენი იესო ქრისტე, „მისცა მათ ხელშეწყობა შეიღ ღმრთიან ყოფად, რომელთა პრწყამს სახელი მისი“.

წმიდა წერილის წიგნები იწერებოდა ქრისტეს შობამდე მეოთხეუბეტი საუკუნიდან დაწყებული ქრისტეს შობის შემდეგ პირველი საუკუნის ჩათვლით, მაგრამ მათ ერთი სული ართობიანთ. საკულე მოციქულთა ამბობს: „...საღმრთელი წიგნები... შემძლებელ არიან ანგარნობა... ცხოვრებისათვის სარწმუნოებათა ქრისტე იესო-სითა. ყოველი წიგნი ღმრთიულ სულიერ და სარეგულეო სამოძღვრებლად არი და სამხილებლად და განსაზარებლად და სასწავლელად სიბარებლად“.

სულიერების თვალსაზრისით ბიბლიამ განასხვავებენ კანონიკურ და არაკანონიკურ წიგნებს. კანონიკური წიგნები დაიწერა ღმრთობის ბრძანებით და კურთხეული მის მიერვე საამიღეო გაბრუნებულ ადამიანების მიერ. ხოლო არაკანონიკურად ითვლება ის წიგნები, რომლებიც მორწმუნე, კეთილგონიერ და სულიერად განსწავლულმა ადამიანებმა დაწერეს ერის ზნობრივი და სარწმუნოებრივი დარბავების მიზნით.

შინაარსის მიხედვით წმიდა წერილის წიგნები იყოფა საკულეებით, სწავლა-მოდვრებით, ისტორიულ და წინასწარმეტყველურ წიგნებად. ძველი აღთქმის წიგნები დაიწერა ებრაულ ენაზე. ბაბილონის ტყვეობიდან დაბრუნების შემდეგ ისინი ძირაგმან არაძველად, ხოლო იხიერ ქრისტეს შობამდე მეხამე საუკუნეში — ბერძნულად, ახალი აღთქმის წიგნები დაიწერა ბერძნულად. დღეისათვის ბიბლია მთავრის თითქმის ყველა ენაზეა თარგმნილი.

წმიდა წერილი, როგორც ღვთის სიტყვა, ითქვამ მორწმუნე ადამიანის მიმართ, ათი მცნებიდან პირველი ამ-

ბობს: „მე ვარ უფალი ღმრთი შენი...“ ღმრთი განცხადდა რჩეული ადამიანის გულში და ვინებამდე და ღმრთობის გამოცხადებით ადამიანს მიცეცა რწმენა, რომლის საშუალებით ადამიანმა შეიციო ღმრთი, როგორც შემოქმედელი ცისა და ქვეყნისა, გამგებელი სოფლისა, განამკითხველი სულთა, წყარო სიცოცხლისა, ცხოვრება მარადიული, ნათელი ჭეშმარიტებისა და სიყვარული დაურსრულებელი. წმიდა წერილის სიტყვები, როგორც ღვთის განცხადება, გამოითქვამ მორწმუნე ადამიანის პირით და დაიწერა მისი ხელით, ერის სულიერი და სარწმუნოებრივი განათლებისათვის, ღმრთობის შემეცნებისათვის, ღმრთობიან ერთობისათვის, სულის ცხოვრებისათვის, ე. ი. ბიბლია არამარტო დაწერილია ეკლესიის წიაღში, არამედ საუკუნეების მანძილზე დატული იყო და მოქმედებდა მორწმუნეთა შორის. ამბობს მკითხველმა, რომელიც იწყებს ეკლესიურ ცხოვრებას, უნდა იცოდეს, როგორ იკითხოს წმიდა წერილი. უპირველეს ყოვლისა, ბიბლია შეიძლება იკითხო მხოლოდ იმ რწმენით, რომ ყოველი მისი სიტყვა ჭეშმარიტებაა. ექვი, ან გაუგებრობა, რომელიც შეიძლება გავიჩინებ, ნაყოფი ჩვენი დაცემული ბუნებისა, ცოდვებისა, სულიერი გაუნათლებლობისა და შეზღუდულობისა. ამიტომ ანუთ შემთხვევაში ადამიანმა პასუხისათვის უნდა მიმართოს მიძიებარს ან წმიდა მამების განმარტებას. სასწავლელად, წმიდა წერილის კითხვას წინ უძღოდეს ლოცვა. სწორი სარწმუნოებრივი და ზნობრივი დამოკიდებულება საწინდარია ღვთის მადლის შექვენისა, რომელიც გახარების სულიერი წვდომისა და შემეცნების სახლავრებს. მიუღებელია წმიდა წერილის კითხვა მსატრელებელი დოქტრინების მსგავსად ცნობისმოყვარეობის დასაკმაყოფილებლად, ვარ-

თობის მიზნით, ესთეტიკური სიამონებისათვის, განყენებული ინფორმაციის დასაგროვებლად, ცალი თვალთ, ჭამის დროს ან მხარ-თიერად წარმოებლი. წმიდა წერილში უნდა ვეძებო და ვიპოვოთ პასუხი ჩვენს პირად და ცხოვრებისეულ პრობლემებზე. ღვთის სიტყვა ხსნის საშუალება მწუხარების და განსაცდელის ყამს. ბიბლიის კითხვა სასურველია დაიწყოთ ახალი აღთქმის წიგნებით: სახარებით და მოციქულთა ეპისტოლეებით ანუ საკულეებით და სწავლა-მოდვრებით წიგნებით. ძველი აღთქმის წიგნებიდან კითხვა დაიწყეთ ფსალმუნით, სოლომონის იგონით, სიბრძნით. ბავშვისათვის უფრო მიზნობრივია შემდეგი ისტორიული წიგნები: ახალი აღთქმის წერილში სპეცილ წმიდა მოციქულთა, ხოლო ძველი აღთქმის წერილში იესო ნავეს ძისა, მსაჯულთა, მეფეთა, გმრტათა, მაკაბელთა, რუთის, ივიტის, სეთურის, დასაწყისში უმჯობესია იკითხოთ თანმიმდევრით, ხოლო რომელიც მეტნაკლებად შეისწავლია წიგნის, კითხვა შეიძლება თემატური ხასიათი მიიღოს. არ არის სასურველი, რომ ერთჯერად წაეკითხოთ ერთ თავზე მეტი. დროის თვალსაზრისით კითხვა შეიძლება დილის, ან საღამოს ლოცვის შემდეგ. მთავარი, გქონდეთ ამისათვის გამოყოფილი საკამისი დრო, რომ ამ იტყვიოთ. წმიდა წერილის სიტყვა, რომელიც ეხმარება სინების ხმას, ან ვინებამ და გულს ნათელი სიხარულით ივიტობა, დაიმახსოვრეთ და ეცადეთ განახორციელოთ თქვენს ცხოვრებაში. სწავლა-მოდვრება, რომელსაც კითხვებმა თქვენი აზრი, დაიმახსოვრეთ. მეხსიერებაში დაუნჯებული ღვთის სიტყვა ზრდის ადამიანს ისევე, როგორც იზრდება ნაყოფივნი ნიადაგზე დაფარდნილი პურის მარცვლი.

წმიდა წერილი გაავრთიანებს და გამამოლიანებს თქვენს იუჯახებს. ეცადეთ იკითხოთ იუჯახების წვერეთთან ერთად და ურთიერთობაში დაიცოთ ღვთის მცნება და დარბავება. ადამიანის სრულყოფა ღვთის შემეცნებით მიიღწევა, რომელიც შესაძლებელია სიტყვისა და საქმის ერთობით. ღვთის შემეცნების მდლმა გაცხოვონთ თქვენ.

მამა ბიბრუბი (ბაზრამაძი),

თბილისის სასულიერო სემინარიის და აკადემიის რექტორ-პროტორატისეფტერი.

ჩვენი „სხვისი შვილები“

ანუ

როგორ ცხოვრობთ ბავშვთა სახლის აღსაზრდელები?

საქართველოს
მედიის

სმობონ, უდღემამო ბავშვები ნაკლებ პრეტენზიულები არიან, ტერილითაც იშვიათად ტირიან ხოლმეო. აღბათ, იმიტომ, რომ ინსტინქტივად გრძობენ, მათ ჭირვეულობას იშვიათად თუ შეისწავნი ვინმე.

უდღემამო ბავშვები არასოდეს ითხოვენ რამეს კატეგორიულად. ისინი მხოლოდ მორჩილად ელაიან.

ეს მორჩილება და უსასრულო მოლოდინი იკითხებოდა თითოეული მათგანის თვალგამში, ეს თვალები განსხვავებულა მათ სხვათაგან.

დიდმის ბავშვთა სახლში ჩემი სტუმრობაც შაბი ბედით, მათი ყოველდღიურობით, პრობლემებით, ოცნებებით დაინტერესებამ განაპირობა, როგორ არიან დედის სითბოს და მამის მშრულეულობის გარეშე დღეს, რაც იხედავ ყველას ძალიან გვივიძირს, რაც ხელმძღვანელობელი შეიქმნა საარსებო საშუალებებიც კი? დღეს დედ-მამის ნებიერ შეილებსაც ბევრი რამე ენატრებათ, ამით კი ვინ უსრულდება გულის წაიღოს, ყიდულობს ვინმე ლამაზ ტანსაცმელს, შოკოლადს, წიგნებს?

ნინა მადრამე, ბავშვთა სახლის დირექტორი, თბილი და ყურადღებიანი ქალბატონი აღმოჩნდა. სახეზე ეხატა მშრუნეულობა, რომელსაც დედის მაგიერ უნაწილებს თავის აღსაზრდელებს. თავიდან პრობლემებზე წუწუნე არ უდღოდა, მაგრამ 86 ბავშვის მოვლა-პატრონობა (ისინი აქ 6-დან 18 წლის ასაკამდე არიან), დამეთანხმებით, არც ისე იოლია. ამიტომაც მათზე საუბარს მაინც ვერ გაექცა ქალბატონი ნინა:

— ნორმით განსაზღვრული ოთხჯერადი კვება ისე ევლარ სრულდება, როგორც ადრე, ოქტომბრის შემდეგ კარაქი არ შემოგვსვლია, საერთოდ ცხობი ძალიან გვაკლია, მიხიშოვნა გვივიძირს, ახლა სპონსორებმა უცხოური კონსერვები შემოგვიტანეს, რომლებიც თავად შეიცავენ საჭირო რაოდენობით ცხიმებს და კალორიებს, დღეს იმით გავკმაყვს თავი — გვითხრა მან. შემდეგ განაგრძო: ზეთიც პრობლემაა, რის გამოც უფრო

ხშირად მარგარინზე ვამზადებთ კერძებს. არ გვერნდა შაქარი, ახლახან შემოვიტანეთ ისიც, ცოტა ხანს გვეყოფა. სურსათით, ბურღულთა, სორცით მეორე საბოუჯეტო მაღაზია გვაპარაგებს. არაფერს გვაკლებენ—თქო ვერ ვიტყვი, მაგრამ რაც შეუძლიათ, რაც აქვთ, არასოდეს გვეტოვებენ უფრადლებოდ. ხილ-ბოსტნეულით ადრე მეოცე საბოუჯეტო მაღაზია გვაპარაგებდა, მაგრამ სიმაართლე ვითხრათ, საკმაოდ უხისტემოდ და მოვითხოვეთ, რომ შეეცვალებო ჩვენთვის მომწოდებელი. ამჯერად მუქეჩუკე შემსყიდველი მაღაზია გვეხმარება ფსლემისაწვდომ ფასებში ბაზრის ფასებთან შედარებით. ამას ჯერჯერობით სისტემატური ხასიათი აქვს და ვფიქრობ, ცოტათი შეგვიმსუქებს მდგომარეობას.

ყველა ეს დახმარება სახელმწიფო სტრუქტურების, მართლაც რომ უნაგარო, თანადგომის შედეგია, უშუალოდ კი ჩვენი — ეხანაღების სამინისტროს დიდი მონღობეხისა. მაგრამ არიან სპონსორებიც, რომლებიც დრო და დრო გვიგზავნიან პროდუქტებს. განსაკუთრებით მინდა, დიდი მადლიერებით მოვიხსენიო მიხეილ თამარაშვილის საზოგადოება და მისი პრეზიდენტი სერგო ფეაქირაშვილი, ფირმა „გინ არის“, რომელმაც ერთი, ზორცი და შოკოლადი მოგვიტანა, გვეხმარება ბავშვთა ფონდი, თავდაცვის სამინისტრო. რკინიგზის საბრუნეო საშუალო სკოლამ საექველმძღვანელო კონცერტი ჩაატარა და შემოსულო თანხა — 13 ათასი მანეთი ჩვენ გადმოგვირიცხა. ამასწინათ თავად კათალიკოს-პატრიარქმა ილია მეორემ გვინახულა, დაგვლოცა, საჩუქრები გადასცა ბავშვებს. ეს ჩვენივის დიდი თანადგომა და გამხნელება იყო.

— ჩანსცემელს, თერთრულს ხად ყიდულობთ, ვინ გამარაგებთ?

— ტანსაცმელი ღილოს ბაზიდან შემოვაკვს თანხის გადართცხვით, ამჯერად კი თავდაცვის სამინისტროს მიერ ჩვენთვის გადართცხული 50 ათასი მანეთი ბავშვთა სამყაროში შევიქმინე ზოჯერთ რამეს. ამ ორიოცე დღის წინათ ველაპარეხი მის დი-

რექტორს და შევეპირად, ყველანი-
ად მოვემზარებთო. ჩვენს ბავშვებ-
საც აკიბებენ ახლობლები, ზოგს
ღვდა ამ მამა, ზოგს ნათესავი, ხანდა-
ხან ისინიც ვიდრეობენ ტანსაცმელს.
საერთოდ კი, ამ ოთხმეტადეკემი ბა-
ვეყრით ამ მოლოდინ თრთმეტკ ვკვავს
ისეთი, ვისაც არავენ პატრონოს. ამ-
იტომ მისი უზრუნველყოფა კვების-
თაც და ტრანსპორტითა მთლიანად
ჩვენი მოვალეობაა. კერძოდ მთლიან
მინც გაგვაქვს თავი, უფრო ხალხისა
და დემტრის შემწეობის იმედით...

— ზაფხულობით თუ გაგვაფით ხა-
მე ბავშვები, მაგალითად, შარშან ხად
დაისხვები?

— ყოველ ზაფხულს გავდივართ ქა-
ლაქიდან. ადრე ეს საერთოდ არ წარ-
მოადგენდა პრობლემას, პიონერია
ხანაკებში დავდიოდით, არტკემი მგა-
ვდენ ჩემი აღსაზრდელები. ახლა,
როგორც ყველაფერი, ესეც გართულ-
და, შარშან ახალქალაქში ვისვლენ-
დით. წელს არ ვიცე, როგორ იქნება,
ამას განათლების სამინისტრო გადა-
წყვეტს. ამ და მსგავსი ორგანიზაცი-
ონული საკითხების მოსაგეგმად სა-
მინისტროში ბავშვთა სახლებისა და
სკოლა-ინტერნატების სპეციალური
სამმართველო არსებობს.

— თქვით თუ გვაფთ?

— რა თქმა უნდა, სახში მუდმი-
ოდ გვეყვს ჩვენი ქემი, გვაქვს იზო-
ლატორიები, სპეციალური ოთახები აუ-
ადმიფრებისათვის. თუ დასხვები
მსუბუქი ფორმისაა და ჩვენს ქემის
დამოუკიდებლად შეუძლია ბავშვთა
განკარგება, აქვე ვრეკით, ხოლო თუ
მდგომარეობა გართულდა, სააკადემ-
იურული გადაგვაყვს. ჩემდა ხანხა-
რულიდ, შემემძლია ვიქტა, რომ ჩემი

აქ 13 წლის განმავლობაში დირექ-
ტორად მუშაობისას ასეთ გართულ-
ებას ადგილი არ ჰქონია. საერთოდაც
საკმაოდ ჯანმრთელი ვარსებო მყავს.

— ღმერთმა ქნას, ფერხილიც არ
წამოსტკენილი, თორემ დღეს ავად-
მყოფის მოვლა-მკურნალობა გულშე-
მატყაერებით განუხორტებულ ადამა-
ნებსაც უჭირთ. ახლა ის მითხარით,
გვემეტი თუ ვაქეთ რაიმე ისეთი —
თქვინა პირობების გასაუკულებელ-
ად, რომელთა შესრულებაში საზო-
გადოების, სახელმწიფოს დახმარება
გჭირდებათ?

— მაქვს, წერილი და მსხვილი გე-
გმები, პრობლემები. მაგალითად, ამ
ზაფხულს ჩვენს სახში აუცილებლ-
ად უნდა გავაკეთოთ რემონტი. სა-
ხურაიდან წვიმა ჩამოდის, მეორე
ზამთრისთვის მისი ასე დატოვება
აღარ შეუძლებს; ბავშვებს ტელევი-
ზორიც გადუჭვდათ, ახლის შესაქე-
ნად კი 57 ათასი მანეთია თურმე სა-
კომო; ჭურჭლიც არა გვაქვს საკმა-
რისი, ძალიან გვიჭირს, ძველი ტყე-
ვა, ახალს ვეღარ ვშოულობთ. ამ ყვე-
ლაფერს ფული სჭირდება. ჩვენი სა-
მინისტრო და სახელმწიფო კი, მო-
ვლებზე, არც ისე მდიდარია. იქ-
ნებ მუშემეტი სპონსორი გამოვიძინ-
დეს, ათს რამეში იხარჯება მთლიან-
ობით ფული, უპატრონო ბავშვების
დახმარებაზე კეთილი საქმე რა უნდა
აკეთოს ნამდვილად ქველმოქმედმა,
ამ ამაზე დიდი რეკლამა რა უნდა
იყოს მათთვის?

სამომავლო გვემაც მაქვს ერთი:
მინდა, დამხმარე მეურნეობა ვქო-
ნიო. ამბობენ, ახლა მიწებს არიგებენ
ნაკეთებდალი. აი, ეს ერთ მოხერხდ-

ბოდეს, საკუთარი გვექნებოდა... ხა-
ლაც, პოსტნულიც, რაც დიდად შე-
ამსუბუქება და ჩვენს მდგომარეობას,
ბევრ სერთოულ პრობლემას მოგვა-
ხსნიდა. მეურნეობაში ჩვენ თვითონ,
სახლის აღმზრდელები და აღსაზრ-
დელები ვიუმუშავებდით, ჩვენი ხელით
მოვიწყვედით მოსავალს, ამით ბავშვ-
ებიც აქედანვე მიიწვეოდნენ შრომა-
ს და მულამ სხვათა დახმარების იმე-
დზე აღარ ვიქნებოდით. განათლების
სამინისტრო თანაგომას ვგვირთება
ამ საქმეში.

ამ ბავშვებზე ხომ სახელმწიფო,
მთელი ერთა საპსუსხმებელი. ისინი
თუ მშობლებმა, ახლობლებმა მი-
ატრები, ჩვენ არ უნდა მიავტოვოთ,
პირობით, ტკივილებიც უნდა დავუა-
პრობო და იმედოვ მივცეთ, რომ ხვალ
ნდელ საქართველოს მათი გული და
ხელებ სჭირდება, რომ ისინი, პირ-
ველი რიგში, მთელი ერთი და ქვე-
ნის შვილები არიან და ისეთები უნ-
და აღიზარდონ, როგორც მათი სამ-
შობლო ითხოვს: კვანანები, ჯანმრ-
თელები, ლაღები, დამაზებნი...

გულითად მოსაუბრე აღმოჩნდა
დირექტორი. მშობლის მიზანსწრაფ-
ვა იგრანობოდა მის სიტყვებში. სი-
კეთუ და წარმატებები ვუსურვე მას.
ხოლო მის პატარავს, როგორც ემა-
ხის თავად თავის აღსაზრდელებს, იმ
უსასრულო მოლოდინის კეთილად და
მალე დასრულებას, რომელიც თი-
თოული მთავრის თვალშია დამ-
კარგავილია. თუმცა ამაზე მათთვის
არაფერი მითქვამს, უბრალოდ, ჩემ-
თვის, გულში ვუსურვე...

რიტა ბაინდუჩაშვილი

6

არტობლემები... კარტობლემები...

აპ დედაბთილზე უარესი

რ ძალ-მამათობის ფორტირობაზე, ნა-
კლებად წამოიხიხა. ალბათ იმტომ,
რომ დედაბთილება უფრო აქტურები
არაა. პირადად მე, დედაბთილი არა
მყავს, მაგრამ მამათობის ისე აღმართ-
ლობს". ვერავენ შედარება.

ეს არის კაცე, რომელსაც შეუძლია ყო-
ველ წარბილზე იხსუბოს. მაგალითად,
მობარული ქაომის გადაყვდიფულ კარზე,
ცოტა ნაკლებად შეწვარ და ცოტა შეტად
მოხარულ ზორკზე, წვნიანში ვიკრება ან
სხვებლად დატკობი კარტობილის ან კომ-
ბოსოს ზომავს. სტუმრიანობა ხომ ჩემი
შეგატრესი გამოცემა. ზის და დავკრები
მთავადმთავრებს. ვა, ჩემი ბრალი, თუ რა-
მე დამაქუნდა.

შეუძლებელია ყველაფრის მოყოლა. რა-

ღაზე არ ჩხუბობს, ეს საოცრად ნერვიული
და წარბილანი კაცი. მე ვერ შევძლებუბნი,
არ ვკარბოლობ და არც მას ვკადრებ. სა-
მაგიერად, ისე ვერვიულობ, ისედაც სუს-
ტიც განმრთელობა ხერხოვლად შემტრყა,
გული დახმავდა.

ჩემს შეუძლებს მამის ძალიან ტრიდება.
როცა მამათობი მეჩხუბება, ცდილობს და-
მიცეს. ადრე მეხმარებოდა კიდევ ერთი-
მედი დიანას მისი შვილი ფხსაცმელს იწ-
მენდა, მეორედ — ნოხის გახერტვაში
მოხმებარა ფხმომებს. ისეთი არქივია ქო-
ნად, თითქმის ვინმე შვილს უკლავდა. ან რა
უნდა ქნას საწყაღმა ბებმა, როცა მამათობი
გაფრდებუბნი ჩახიჩინებს — შენს სიხალღ-
ზე ვერ დგებარო.

სამსახურადან დაბრუნებული მამა და

შვილი სულ ტელევიზორთან სხედან და
ისვენებენ. ჩემი საკეთილესი ყველაფერი,
თინც უმაღლეს დონეზე, ამას ემტება იორ
პატარა ბავშვის მოვლა.

მისცემენ, დაჩაკრული, უფულებო ქა-
ლის მდგომარეობაში რომ აღმოვინდი. რას
წარბილდებენ, განათლებულ ოჯახში თა-
რის ქალის პირობებში ჩავარდებოდი.
ფუჭობს, დავიფიქტო ზრდილობა, რიდი,
არაფციეული ატობრიტობა, გავხდ კანახი
და წვილ-კვიდობი ავიკლო ოჯახი, მაგარამ
რომ არ შემიძლია?

ჩემთვის, იქნებ მირჩიოთ, ჩემს ადგი-
ლზე როგორ მოიქცეოდით?

თიანა ზ. თბლობის

მეძია აკვანთან! მამოჲს?..

ტ

7

რადიციული წარმოდგენით ბებია აუცილებლად კაფანდარა, მუქ ტანსაცმელში ჩაცმული, ღვთისმშობელივით სათნო უსაყვარლესი მოხუცია, ვინც დილიდან საღამომდე დაფუხფუხებს სხილში, ცდილობს ვეწლას ასამაოვნოს, სამაგიეროდ არაფერს ითხოვს. მარჯვად და დაუცველიც, ძლიერიცა და ჩვილივით უსუსურიც, აზნაღებს უკერძოელებს კერძებს, ქსოვს, კემსავს, ძილის წინ შვილივით მუდამ უვევია ზღაპრებს, შემდეგ მუდამ მიდის ხატთან და დიდხანს ავიდრებს ღვთისმშობელს ოჯახის კეთილდღეობის, მიკოედ, დიდლა ოჯახის, ხანთელა და სინდისი. პაპა კი, რა თქმა უნდა, თითოწვერა მოხუცია, ემშაყურად მოჭუტული თვალებით, ფილოსოფოსის იერიითა და განსჯით, ამდენად, მიუხედავად იმისა, რომ თანამედროვე ბებიები და ბაბუები ძლიერ განსხვავდებიან „მარადიულად მოხუცების“ — ოლა ბებიისა თუ ილიკო და ილარიონისაგან, ჩვენს წარმოდგენაში, მაინც ისინი ინარჩუნებენ იდეალის თვისებებს, რადგან ზღაპრული თუ დეტურატურული ტიპაჲების (განურჩევლად იმისა, რომელ ხალხს ეკუთვნის ისინი) შექმნისას შერწყულია ის, რაც განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია და აუცილებელია ამ როლის საუკეთესოდ შესასრულებლად. ამ ფონზეც კი ქართველ ბებიას განსაკუთრებული როლი მიანიჭა განკეპამ. ცნობილია, რომ

ამა თუ იმ ერის ენა ასახავს დამოკიდებულებათა თითქმის გენეტიკურად დადგენილ წესსა და რიგს. მაგ. ინგლისურ, ფრანგულ, გერმანულ თუ სხვა ევროპულ ენებში „ბებიას“-ს ანალოგიური სიტყვა არ არსებობს. ხოლო მათეული განსაზღვრება „დიდი დედა“ თავისთავად მიგვანიშნებს ამ სახელის მატარებლის ხელმძღვანელ მდგომარეობაზე ოჯახში. რუსულ ენაში კი — პირიქით. მიუხედავად იმისა, რომ დღის ლექსიკონში ამ სიტყვის 12 ვარიანტი არსებობს, მათ „დიდი დედის“ შესატყვისი სიტყვა არ ვაჩინათ, ხოლო „ბაბკას“ მსგავსი კინობილი მიმართვა კი აქტი. როგორც აღვნიშნეთ, ამგვარი ფაქტი უფრო მიგვანიშნებს მსგავსი სიტყვის მატარონი ერის დამოკიდებულებაზე საზოგადოდ ქალის და მათ შორის, ბებიის მიმართაც.

ჩვენ, ქართველებს „დიდი დედაცა“ გვაქვს და ბებიაც (ბაბკა — არა) და ამდენად, თუ პირველი ჩვენ გამოეხატათ ღრმა პატრიარქალის მთელი მოღმეს „დიდი დედისადმი“, მეორეს — „ბებიას“-ს აჰყავს სიყვარულიც და სითბოს იმ კვარცხლებეზე, რომელსაც სხვა ქვეყნის ბებიები თუ ინატრებენ მხოლოდ.

და მაინც, რამდენადღე ქართველმა ხალხმა განსაკუთრებული სიყვარულით შარავნდელი შემოსა ბებიები და მათ როლიც განსაკუთრებული მიანიჭა, იმდენად მეტად გავჭირდით თანამედროვე ბებიებს, რადგან, რაც

უფრო სცილდება დღევანდელი ბებიკი დიდდის იდეალურ ხატს, მით უფრო როულდება მისი მდგომარეობა.

მართლაც და, თანამედროვე ცხოვრებაში ბებია რამ კითხვის ნიშნის ქვეშ დააყენა იმ შემკვიდრებობის, რაც აღამინამ თავისი წინაპრებისაგან მიიღო.

XX საუკუნეში გაიზარდა აღამინის ცხოვრების ორი პერიოდი — ბავშვობა და მოხუცებულობა. ამდენად თანამედროვე ქალების სიცოცხლის საშუალო ხანგრძლივობა 75 წელს აღწევს. თუ გავითვალისწინებთ იმას, რომ ბებიად გახლობის შანსი ქალს 30 წლის ასაკიდან აქვს, მაშინ ის, ერთდროულად შეიმძღვება იყოს — დედა (რამდენიმე შვილის), ცოლი (ახალგაზრდა კაცის), ბებიია, სიდღედა (ან დედამთელი), შვილი, რძალი, თანამშრომელი, მეგობარი, ოცნების საგანი (ან სულაც სატრფო) და თქვენ წარმოიდგინეთ, ხანდახან შეიძლება იც. ვისაც ეს არ გამოუცდია, ალბათ ვერასოდეს მიხვდება, თუ რას ნიშნავს ერთდროულად იყო დედამთელიცა და რძალიც, ცოლიცა და ბებიაც და ა. შ. ფსიქოლოგიურად ზე თითქმის არააღამიანური დატვირთვაა და რადგანაც ფსიქოლოგიური განწყობა ვაღამწვეტ ვავლენას ახდენს მის ფიზიოლოგიაზე, გარკვენიბასა და ჯანმრთელობაზე. გუშინდელი

მხნე და კეკლეუცი ქალი ბებიობამ შეიძლება ისე შეცვალოს, რომ უწინდელ ახალგაზრდას მობინადრეობიდან აღრავფერო შერჩეს, მითუ- მტებს, რომ მიზხეუბებულა ძირითა- დად ფიზიკური, ინტელექტუალური და ემოციური ჯანბრთლობის მდგო- მარეობა და არა ასაკი.

ამბობენ, ფსიქოლოგიურ დატვირ- თვითაგან განსაკუდლად ყველაზე მძიმე პირად ბედნიერების (სიყვარ- ლის, ქალური თვითდაჯერებულობის) დაკარგვაა. აი, ერთ-ერთი ამო- ნაწერი (სამკობლ ტიპობური) ახალგა- ზრდა ბებიის წერილობით: „მე ვიყავი 43 წლის, დღე ჩემს სტუდენტ ქალ- მშობელს აღენიკაყული საუფი შეე- მინა. მას ჩემი დახმარება დასჭირდა, ხოლო ბაბუას, ჩემს ჯერ ვიდეო ახალ- გავარდა (44 წ.) ქმარს — ენერჯითი და და ლამაზ კოლონი სწირდებოდა. რად- დან სხვა პრობლემატიკა თავსაყრე- ლად შექონდა (სამსახური, ოჯახი, მიზხეუცი მშობლები), ვეღარ შევძელი უამრავი როლის სთავსება, უკიდურე- სიან გავკარგეების უამს დადურბა გრანობამ სძლია ქალურს და მე გა- დიდა ვიციცი (ცოლობის ხაზრეც). ბავშვი კი გამოჯანმრთელდა, მაგრამ ვერავინ, მამ შირის ვერც ჩემმა ქმა- ყოფობამ ქალმშობელმა, ვერ თვინი ჩემი პირად ტრავადის სიმძიმე- ჩემს შევლემ ამ ისურვა (იქნებ ვიქნე მუხლოდ), ბებიის ქმრობა“ და თავისუფალი ქალის სიყვარული არ- ინა...“

ფაქტბა, რომ მამაკაცები როგორც მამებად, ისე ბაბუებად შედარებით გვიან ყალიბდებიან. მათ ცხოვრების არტური პერიოდში არ სურთ ახალ- გავარდობის დათმობა. აუი არსებობს კვიცი ხალხში გამოთქმა: „ბებია — აკადან, ბაბუა — სხვა კალითან“. ხუმრობა იქით იყოს და, თუკი მამა- კაციმ ეგვიინა სჭარბობს, მამინ ახალ- გავარდა ბებიის წინაშე მართალც დგება დიდება — ან პირად ბედნიე- რობა ან მშობლებისა და შვილიშვილებ- ის ყუთიდლოება.

არადა, ამ ახლადგამოთცხვარი ბე- ბისასივის შეგრძნება იმისა, რომ ის ჯერ ახალგაზრდა და ამდნადა „არა- ვფერი ქალური მისთვის უცხო არ არის“, ამბავრებს სიტყვაციას. მითუ- მტებს, რომ შვილები არა თუ ვერ აცხოვრებენ ამას, პირითკი, მამი მამინათა, რომ მამამა მშობლებმა ამ დროისათვის უკვე ამოსწურეს თავი- სი შესაძლებლობები და სხვა აღრავ- ფერი დაჩრქინათ, გარდა იმისა, რომ უკეთესი ცხოვრება შეუქმნან შვი- ლებს, თავი მესწინრონ შვილიშვი- ლებს.

ფსიქოლოგები კი აღნიშნავენ, რომ სწორად ამ ასაკში დგება „მეორე სი- ჭბაუკის ხნა“, როცა ხდება ძალბეი-

სა და ნიჭის მკვეთრად გამოხატული აზვობრება. ქალცა და მამაკაცც თი- თობი ხელახლა აფურჩქნებიან. ამგვარ- ი „მეორე სუნთქვის“ გახსნა იქნებ ერთდროულ ქვეცნობიერი ცვად იყოს თვითდაკვიდრების, სწორად მამის, როცა „სიბების სიო“ დაბნელება. როგორც წესი, ამ პერიოდით უმეტე- სხვ სარგებლობენ მამაკაცები (შესა- მძებლობათა რეალიზების მეტი შან- სი აქვთ), ქალები, მით უფრო ბებიე- ბი კი ინარებებიან. მომსმენია შვი- ლიშვილის კატეგორიული და გადი- ხიანებული შეკითხვა „ბებო, რატომ ცვეკავ? ვის გავუღინა ბუბის ცე- ვა?“. და... ბუბიკოს შეცვუნებაც მინა- ხავს. მან ხომ რატომცად დაიფრევა თავისი „წინა“ და ოჯახურ მიზეზზე იცეკვა. არადა ამ „ნორი მიზეზზე“ ჯერ კიდევ ბოლომდე არა აქვს გაც- ნობიერებულა თავისი როლი, ვერც კი გარკვეულა ამფიოდან როგორი ვარცხნილობა, ტანსაცმელი თუ მიმ- დროება შეფერება მის სტატუსს. ზოგი მეტად დრამატულად განიცდის „გარ- დამავად პერიოდს“, როცა სულ უფ- რი და უფრო მატულობს იმ საქმითა და გართობა-სამიშვნებობა რიცხვი, რომელიც შესაზბეს იძულებულნი არი- ან თქვან: „ეს საჩქირო არ არის“ ან „ეს მე უკვე აღარ შემეფერება“, მით- უმეტეს, რომ ასაკთან ერთად სულ უფორი როლებიც ისიცად მძიმე ხე- ლონება, გამოყურებოლ ისე, რომ იგი ლამაზც, სასურველიც და სა- ინტერესოც არადა, მოდა რომანტი- კული სიყვარულისა ხომ არცერთ ას- აკში არ გადის... ძნელია ერთი დლით გაიდვიძო და აღმოაჩინო, რომ შინთ- ვის ქვევი ყოფრად გადაქცეულა, წვიმა გუბებდა, თოვლის ფანტლები უსია- მიერე სისველედ, მთავრე კი ცუბრ სხეულად, მაგრამ ისიც ხომ ძნელია, როცა ჯერ კიდევ შეგვარებულე ვერ- ხედ ფაბლები მოწიფული შვილები ეგვიან და კრიტიკულ გამოხედვას: უფურთე ამ ჩვენს „მოზუცებს“ სიყვარ- ლობზე რომ აღურტულებდნენ“. ისინი ბებიების კველუბობასა და ბაბუე- ბის სინაზზე რალც მორალური ნორმების დარღვევასაც კი ხელაყენ- დან შესაბამისად ღიხანდებიან, რად- გან თვითის უკვე „ჩამოსწერეს“ ის, ვინც უზუნბას ჯერ კიდევ არ ჩამო- უწერია.

და მივიც, ბებიათა ტიპებს ასაყზე მეტად მათი სოციალური მდგომარე- ობა ანსხვაგვებს, თუ უენისონერი ქა- ლა ცოტათი თუ ბევრად უაზროვლე- ბა დიდდეს ტრადიციულ ტიპის, მო- მუშავე ბებიკო თავისი არაბუნებრივი მდგომარეობის გამო მეტად მძიმე დიდებობა, რადგან პროფესიულ მარა- თონს მატებდა ოჯახური მოვალეობი- ნი და ხშირად ეს ყველაფერი სამსა- ხურის იძულებითი დაკარგვით მთავ-

რდება. აქ კი თავს იჩენს ახალი პრე- სტიჟი.

ამ ბოლო დროს დაავადებობა ნუს- ხამიც კი ვარსდა თანამედროვე ტენე- ბა „პენსიონერთა ავადმყოფობა“, რად- გან პენსიონარე გასვლის შემდგრ ბევრს აღნიშნება დეპრესია ამ სოციალურ- ინი კავშირების განწყვეტის გამო, რომ- ლელები წლების განმავლობაში აყვებ- ლად პირველების ცხოვრებას. ამგვარ- ინი იზოლაციის ფონზე წარბიშვება ავადმყოფური შეგრძნება ე. წ. „არა- ფობიის განცდის“ გამო და ეს მე- ტად მძიმე დადს ასევე პიროვნების ფსიქიკასა და ჯანბრთვლობას.

როგორც წესი, იმავდროულად სას- ლობარდა პენსიონერს“ ოჯახში უკ- ვე ჰყავს მშობლების ან დედამთილ- მამამთილის სახით „ნამდვილი პენ- სიონერი“ და რაც უფრო დაუძულე- რებულნი არიან ისინი, მით უფორი მძიმეა თამაშეყვრებოლ შვილია ყოფ- ე — ერთის მხრივ, ძვირფას აღმამარ- თა ხელი კვლობს ყვრება და მეორე მხრივ, ახალი სიცოცხლის გადარჩე- ნისათვის ზურუნა. ამასთან, როგორც ამბობენ, მოზუც მშობლებთა ავადმო- ყოფობას და დაკარგვას განსაკუთრე- ბით განიცდიან ასაკოვანი შვილები (ახალგაზრდად დარდს მომავლის პერ- სპექტივა მანიც უკარგვებს). „ახალ- გაზრდა მიზხეუცი“ კი მშობლების და- კარგვის შემდეგ ჰკარგავს ამგვარ პერ- სპექტივას და პირისპირად ვეღარ იშ- სისთან, რაზრდაც მშობლების ზურგს ამოფარებულე ფიციცი კი არ უმდებ- ლოდა. ამდენად გამოდის, რომ სწო- რად ბებიობა ყოფიდა თანამედროვე ქალის მაქსიმალური თვითგაცემის დრო...“

სწორედ ამ პერიოდში გაისმის ხო- ლედ მისდამი მინარტული მოთხო- ნები: გაუფრთხილდით მკრებს! რად- გან სამყიდციონა მიანაცემების თანა- ხმად მამაკაციან სიცილობის ჰაკი ახალ- გავარდა პაპებზე მოდის. გაუფრთ- ხილდით ახალგაზრდა ოჯახს! თქვენი გამოცდილებათა და თანადგომის გავრცე- ის აუცილებლად დაინარეკა, გაუფრთხილდით შვილიშვილებს! ისინი ხომ თქვენი შობავალია. გაუფრ- თხილდით მშობლებს! — თქვენც ხომ დაუძულელებით ერთ დროს, გაუფრ- თხილდით საწარმოს! — ამ გარდა- მავალ პერიოდში მას თქვენი პროფე- სიული კეიოლსინდისიერება ესაჭი- როება. გაუფრთხილდით სიყვარულის, ქალბრძობის, მეგობრობის, მეზობე- ლების და ა. შ. ამასობაში კი ამგვარი დატვირთვის შედეგად გულის კოვიზ- ცვლებად და ცვლებად ისე, რომ „ახალ- გავარდა ბებიკო“ ვერც კი ასწერებს „ოღლა ბებიად“ ქვევას.

მანანა კიდიბა,
ყენეტიკოსი.

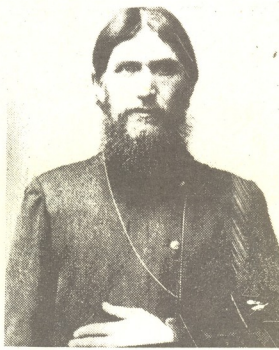

რასპუტინი

შაჰალაღლაშვილ ზვიგომელ რასპუტინის საბაკო ცხოვრებანი-
სადმი მიძღვნილ მრავალრიცხოვან ნაწარმოებთა შორის,
სრულად პანსაბურთაობად აღგვიღო უძირკვე მტკიცეობის
აქაზებნილგან შთაფლავ საფრთხელადან ზამთარული ცნობი-
ლი რაში მწარლის ნაღებდა ბავშვ (ნაფრთხილად მთარაღ-
ვიცხად) ორი შესწავლის ალფრას საფრთვ ბარის შავრისი

„გრაფულ ბერთან“. ამ შესწავლაში მონაწილეობდნენ
მეცხალი და ფილოსოფოსი გრუხაშვილი, აბრამიშვილი ლიტერატურის
ოცხალი მწიგნობარი. მითხმუნა მთავარობთ შტაბმანგას
ნ. ბავშვ ამ მხატვრული ჩანახტიდან, გრუხაშვილი მთარაღ-
ვაშიცხად „საფრთხილ“ ბავშვას.

მან, ვის შესახებაც მინდა მო-
ვითხროთ, მხოლოდ ორი ხა-
ნმოკლე შეხედვრით გაიფლავ
ჩემს წინაშე, მაგრამ მისი
იერსახე მტკიცედ, გამოკვე-
თილად, როგორც იტყვიან, მახვილი
სოლივით ჩამოქვედა მეხსიერებამი.
თანაც იმიტომ კი არა, რომ ავტო-
რულ ცნობები იყო — ჩემს ცხოვრ-
ებამი ზომ მრავალი ნამდვილი, დამსა-
ზურგული დიდებთი მოხილი ადამი-
ანი შემხვედრია. იმიტომ კი არა, რომ
ასეთი ტრადიციული როლი შეასრულა
რუსეთის ბედ-იბაღამი. არა, ეს ადა-
მიანი ერთადერთი, განუყოფელი
გახლდათ, ერთადვე გამოგონილ ლე-
გენდამი ცხოვრობდა, ლეგენდამი მო-
კვდა და მეხსიერებამიც ლეგენდოდ
სახიერდება.

ნახევრად განათლებული გლეხი,
მეფის მძრეველი, ცოდიელი და მლო-
ცველი, მუდამ ღმერთის სახელით
მოლაპარაკე.
ცბორდა ნათლავდენი. ნუთუ მარ-
ტოოდენ ცბორებით გამოირჩეოდა?

გამომეტყველებთ ეხვდებოდი, რომ
მან იცოდა, რასაც აკეთებდა.

აი რაშია საქმე გრუხაშვილის
გარკვეული პროგრამით მოქმედებს.
მე გაკვირვებით წარბები აუწიე, რას-
პუტინის შეხედვ და მშვიდად გაივი-
ციე.

მან გაშმაგებით მომამორა ხელი და
ოღნავ ჩაიკუნება. სწრაფად და გულ-
მოსულად შეტრიალდა, თითქოს სამუ-
ღამოდ, მაგრამ იმავე წამს კვლავ ჩე-
მვენ დიხარა.

— აი რა, — თქვა მან, — შენ გვიცი-
ნება, მაგრამ თვლები ნაღვლიანი
გაქვს. მითხარ? — ძალზე წვალობ?
რატომ დუმხარ? აჰ, ყველას ცრემლი
გვიფარს, ქალის ცრემლი. გეხმის?
მე ყველაფერი ვიცი.

როზნოვის მაგიერ გაეხიარე ეტ-
ყობოდა, ერთგვარა იწყებოდა.

— მაინც რა იცით ისეთი? — ვკითხ-
ვე განვებ ზნაბაღა, მასაც რომ ხში-
რთვის აუწია, მან კი ისევ ზნაბაღა
ჩაილაპარაკა:

— როგორ ტანჯავს ადამიანს ადა-
მიანის სიყვარული. როგორ უნდა
იტანჯო — ყველაფერი ვიცი. მაგრამ
შენი წუხილი არ მინდა გაეხიარო.
ხედებ?

— არაფერი არ მესმის! — გულმო-
სული ბუტბუტებდა როზნოვი ჩემგან
მარცხნივ.

— დაიცათ, — წაწერულედ მე.
რასპუტინი ისევ ალაპარაკდა:

— ეს რა ბეჭედი გიკეთია ხელზე.
ეს რა ქვაა?

— ამეთვისტო.
— სულერთია. მაგიდის ქვეშოდან
ნუამდ მომადწილ. სულს შეუვებრა.
გაუათხო... ჩემი სული ვარაშს ვაჩვი-
ქარეებს.

ბეჭედი მივაწოდე.

— ეჰ, რატომ მოიხსენი? მე მოგხს-
ნილი, არ გეხმის შენ...

მე ჩინებულად მეხმობა. ამიტომ
თვითონვე მოვიხსენი ბეჭედი.

მან სახეზე ხელსახოცი აიფარა,
ბეჭედი სული შეუებრა და ფრთხი-
ლად გამიკეთა თითზე.

— როცა ჩემთან მოხვალ, ბეჭედი
მეგ მოეყვები, ისეთი, შენ რომ არც
იცი...

— კი, მაგრამ მე არ მოვალ, — მი-
მშმა.

აი რასპუტინი თავისი რეპერტუა-
რით. ხელოვნურ-ილუმინი ხმა, დამა-
ბული სახე, მბრძანებლური სიტყვა.

— არ მო-ხვალ? არა, მოხვალ. შენ
ჩემთან მოხვალ?

და იგი კვლავ უჩინოდ და სწრა-
ფად შეეფხო მხარზე.

მე მშვიდად განზე გაეწიე და უუთ-
ხარი:

— არა, არ მოვალ.

და მან ისევ გაშმაგებით მომამორა
მხარი და ჩაიკუნება.

ნათელი გახდა, ყოველთვის (ეს შე-
დგემიც შეხსენებ) როცა იგი რეპერ-
ტივობდა, რომ მისმა ძალამ, მისმა
ნების მუხტმა შვინთ ვერ შეიღწა-

და ისინი უარყვნი, ფიზიკურად იტან-
ჯებოდა. ამ დროს არც თვალთმაქცი-
ობდა, რადგან ჩანდა, როგორ ესწრა-
ფოდა დაეფარა მზრების ეს გამშავ-
ებული მორჩილება და უცნაური ოდ-
ნაეი ჩაქვენსებაც.
— არა, ყველაფერი ასე მარტივი რო-
დია. მასში შავი ნადირი ბრდღვიანეს...
ვნახოთ...

***

რასპუტინს თავისი უსახელოებო
ხიფთიანი გაყვრა და ვიწრო, ჩამშვე-
ბული ყარაოზის ხალათი ემოსა.

ჩამაშველები, დაძაბული, დაღლილი
სახე ქონდა, მომრუსხავი თვალები
ღრმად ჩაქვენსებდა.

— აა-ა! აი ისიც, — წინ წამოიწია
იგი, — ჩქარა დაეჯექი. გელოდები. მა-
შინ სად გაქირ? მე მოვბრუნდი და
შენ აღარ დამხვდი! დალიე! რას ელ-
ოლებზე? მე გუეზუნები, დალიე! ღმერ-
თი შევიდობს.

როზანიო და იზმაილოვი თავი-
ანი ადგილებზე ისხდნენ.

რასპუტინი ჩემქენ დაიხარა.

— ძალიან ვდარდობდი შენზე.
— ყველაფერი ამას თავაზიანობის
გამო აზობო, ხმაშალა მივუძე მე:—
უკეთესია რაიმე საინტერესო მოვიკ-
ნოთრო. მართალია, რომ თვითმგვე-
მელთა ლოცვებზე აწყობო?

— ლოცვებზე აქ, პიტერში? ვინ
თქვა? — შეფიქრებინებთ მითხრა მან.

— აღარ მასწილეს, უე მითხრა.

— არ გახ-სოფზე? უკეთესია, ჭკუის
კოლოფი, ჩემთან მოხვიდე. ბევრ რა-
მეს მოვიყვები. რაც შენ არ იცი, ინგ-
ლისელი ხომ არ ხარ?

— არა, მთლად რუსი ვახლავარო.

— სახე ინგლისელის გაქვს. მოს-
კოეში მეგას კენიანა შ., რომელსაც
ასევე ინგლისელის სახე აქვს. არა,
ყველაფერს მივატოვებ და მოსკოეში
წაალ.

— ვირუბოვა? — რაიმე ჩანაფიქრის
გარეშე ვკითხე მე. ერთადერთი ის
იყო, რომ როზანიოვის გულის მოგება
მსურდა.

— ვირუბოვა? არა, ვირუბოვა არა.
მას მრავალი პირსახე აქვს და არა
ინგლისური. ვირუბოვა ჩემი პატარა
გოგონაა. ასე ვტყუოდი: მე მეგანა-
ისეთები, რომლებიც პატარა გოგონე-
ბი არიან და სხვაინარებოც. ასეა,
ტყუილს არ ვტყუებ.

— დედოფალი? — უცბად გაუბა და
მოკუდული ხმით წაიდუღუნა იზმაი-
ლოვი, — ალექსანდრა თედორეს
ასული?

ამ გაბედულმა კითხვამ ცოტა შე-
მაკროთი კიდევ, მაგრამ ჩემდა გასაკ-
ვირად, რასპუტინმა მშვიდად მიუგო:

— დედოფალი? იგი ავადა. მას ძა-
ლიან აწყუბობს მეტიერი. მე ხელს ვა-
დებ და ვლოცულობ. კარგად ელო-
ცულობ. და მას ჩემი ლოცვა ყოველ-

თვის შეეძინა. იგი ავადა, მისთვის
და ბალეონისათვის ლოცვაა მისთვის.
ცუდია... ცუდია... წაიბურტყუნა მან.

— რა არის ცუდი?

— არა, არაფერი. ლოცვაა საჭირო.
ბალეონები კარგები არიან...

მე წამოვდექი.
— არ წახვიდეო, — მითხრა როზ-
ანიომ.

თავი გავიქნიე და წინკარისაკენ წა-
ვიდეი. სასადლო ოთახიდან გამოსი-
ნა რასპუტინმა გზა გადამიჭრა. იგი
ახლოს მოვიდა და ილაყვებ ხელი ჩა-
მალო.

— წუთით მოითმინე, რაღაცას გე-
ტყვი. მხოლოდ კარგად მომიხმინე.
ხედავ, ჩვენს ირგვლივ არმდინი ხალ-
ხია? ბევრია, მაგრამ არაყინას არ არ-
ის. სწორედ: მე და შენ, მეტხ არაყინ.
აი ერთად ვდგავართ, მე და შენ და
მე გუეზუნები შენ; მოდი ჩემთანა ძა-
ლიან მინდა, რომ მოხვიდე. ისე ძა-
ლუმად მინდა, რომ ლამის მიწას და-
ვევარცხი!

იგი მზრების გამშავებები იჩინდა და
კენესოდა.

ყველაფერი უაზროდ გამოიყურე-
ბოდა, ისიც, რომ ჩვენი დარბაზის შუ-
აში ვიდექით, ისიც, რომ იგი აუტან-
ელი სერიოზულობით დასაწყობდა.
განვიყოლებოდა უნდა შუამკვიცლანა.

როზანიოვი მოვივახლოვდა, ისეთი
გამომტყვევება მიიღო, თითქოს უბ-
რძლოდ გვერდზე ჩაგვიარა, ყურები
კი დამცქვტა.

გამეცინა, როზანიოვისაკენ ხელი
გავიშვირე და რასპუტინს ვუთხარა.

— მოვალ, მაგრამ იგი არ მიშვებს.

— ნუ მოუსმენ მაგ ზაფარიანის,
მოიდი ჩემთან. თან არ წამოიყვანი,
იგი ჩვენი არ გვჭირდება. შენ რასპუ-
ტინს წუ ვეთაკილება, მამაკაცი, მე-
ვისაც შეთვავარებ, ქეიტკირის სასა-
ლეებს ვუქნებ. არ გსენია თუ?

— არ მსმენია, — ვუპასუხე მე.

— ტყუი, ჭკუის კოლოფი, გსმენია.
ეს მე შემძლია ქეიტკირის სასახლე-
ების აგება. თვითონ ნახავ. მე ბევრი
რამ შემძლია, მხოლოდ მოიდი, თუ
ღმერთი გწამს, მაღე მოიდი. ერთად
ვილოფო. რაღას ველოდითი ყვე-
ლის ჩემი მოკვლა სურს. როგორც კი
ქუჩაში გამოვალ, თვალებს აქეთ-იქ-
ით ვაყვებ, რომ დაეკანდო, სჯადა
ჩასაფრებელი ზფათი. დიას, ჩემი
მოკვლა სწახიათ. რა გაეწყობა სუ-
ლებებს არ ესმით, ვინა ვარ მე.
გრძობულები? იქნებ, გრძობულები ვიყო.
გრძობულებს წაყვენ, დაე მე დამწ-
უნა. მაგრამ არ ესმით: თუ მე მომ-
ლავენ, რუსეთს ბოლო მივებდა. ერ-
თად დაგვასაპარებან.

იგი თავა შუა დარბაზში, გამხდა-
რი, ჩამაშველები, როგორც ჩამომხმა-
რი, გადამწვარი და როკებიანი ხე.

ნიკოლო II და ალექსანდრა თედორეს ასული

— და რუსეთს ბოლო მივებდა...
რუსეთს ბოლო მივებდა...

გაბოწყებოდი, მოკაკული ხელი უკ-
ანებებოდა, „რუსაკლებს“ მეწისქვი-
ლეს ჩამოგავდა შალაიანის შესრუ-
ლებები.

ამ წუთში საშინლად და სავსებით
უფროდ ჩემოვარებოდა.

— რაო? რაო? მიდინაზე? რა გაეწ-
ყოზა, თუ მიდინარ, წარე. მხოლოდ
გაიხსენე... გაიხსენე...

***

— ქალბატონო, თქვენ ვილაცამ
ორჯერ ტელეფონით ყასიდად გკითხ-
ია. — დიმიტრი მითხრა დაშლაგე-
ბებოდა.

— როგორ თუ ყასიდად?

— დიას, მე ვკითხო, ვინ ბრძანდ-
ებო-მეთქი და მან მიპასუხა: „რას-
პუტინი“. ესე იგი, ვილაცამ გაიხუმ-
რა.

— ქსიუმო, თუ იგი კვლავ გაიხუმ-
რებს, აუცილებლად უპასუხოთ, რომ
მე შევექედან დიდი ხნით წავედი.
გაიკეთ?

პიტერბურიდან მალე გავემგზავრ-
ე რასპუტინი მეტჯერ აღარ მინახავს.

შემდგ, როცა ვახეთებოში წვაითხ-
ნე, რომ მისი გვამი დაწვეს, გამახსე-
ნდა ჩამაშველები, მოკაკული, საშინე-
ლი გრძობულები:

— დამწვარენ? დაე დამწვარ. ერთი
არ იციან: რასპუტინს თუ მოკლავენ,
რუსეთს ბოლო მივებდა.

გაიხსენეს... გაიხსენეს...
გაიხსენეს.

სახარება ყაფვილთათვის

იაირის ქალიშვილის
აღმდინება

სინაგოგის — ებრაელთა სამლოცველო სახლი — ერთერთი წინამძღვარი, სახელად იაირი, მივიდა იესო ქრისტესთან, ფეხებში ჩაუკარდა და უთხრა: „ქალიშვილი მიკვდებოდა, ხელი დაადე, რომ გამოჯანმრთელდეს და ცოცხალი დარჩეს“ იაირის რწმენა რომ ნახა, იესო ქრისტე გაკეცა მას. გზაზე სახლიდან გამოგზავნილი მსახური შემოხვდათ და იაირს უთხრა: „ხელა შეაწუხებ მოძღვარს, შენი ქალიშვილი გარდაიცვალა“, იაირს სასო წარეგვიო. ქრისტემ უთხრა მას: „ნუ გეშინია, თუ გწამს, შენი ქალიშვილი გადარჩება“, როდესაც ისინი სახლს მიაღწენენ, გარდაცვლილ ქალიშვილს უკვე აშმაღებდნენ დასასაფლავებლად ებრაული ჩვეულების მიხედვით, ებრაე უპავე დასტოროდნენ მიცვალებულს.

ქრისტემ თქვა: „ნუ ტირიხართ, ქალწული არ მოკვდარა, მან მხოლოდ მიძინა“. ზოგიერთები დასცინოდნენ მას, რადგან დაწმუნებულები იყვნენ, რომ ქალწული მოკვდა. ქრისტემ სახლიდან გაირქმინა დაითხოვა და ქალწულის მშობლებთან და პეტრე, აკაიბ და იოანე მოციქულებთან ერთად იმ ოთახში შევიდა, სადაც მიცვალებული ესვენა. მისი ხელი ხელში აიღო და უთხრა: „ქალწულო! შენ გეუბნები: აღვიქმ!“ მიცვალებული მამინვე ვაცოცხლდა, წამოდგა და ლაპარაკი დაიწყო.

იესო ქრისტეს სასწაულებს ამბავი ქვეყანას მიეღო. ხალხი ათასობით მიდიოდა მასთან, ბევრი მთელი დღე რჩებოდა. მის ქალაქებში რომ უსმენდნენ, ჭამაც კი ავიწყდებოდათ.

მდიდარი და ლაყარა

ესეც იგავია. ცხოვრობდა ერთი მდიდარი კაცი. ყველ დღე მდიდრულ წვეულებებს მართავდა. მისი სახლის კიბის ქვეშ ცხოვრობდა ერთი ღარიბი, ავადმყოფი კაცი, სახელად ლაყარე. იგი იმ ნარჩენებით იკვებებოდა, მდიდრის სამზარეულოდან რომ გადაჰყრიდნენ ხოლმე. ორივე გარდაიცვალა. მდიდარი ჯოჯოხეთში მოხუდა, ღარიბი — სამოთხეში. ჯოჯოხეთში ტანჯუ-

ლმა მდიდარმა სამოთხეში ბედნიერი ლაყარე დაინახა და შეევედრა, წვეთი წყალი მაინც მიეწვდინა მისთვის. სამოთხიდან უპასუხეს: „ლაყარე კერვადმოვა იმ ღრმა უფსკრულზე, სამოთხეს რომ ჰყოფს ჯოჯოხეთისაგან“. მაშინ მდიდარმა ითხოვა, რომ შეეტყვობინებინათ დედამეწაფე მისი თანამომემკებისათვის, თუ როგორ უნდა იცხოვროს ადამიანმა წესიერად სამოთხიდან უპასუხეს: „მათ იქ წმი-

და წერილი აქეთ, მაგრამ თუ ისინი წმიდა წრლად, მოხეს და წინასწარმეტყველებს არ უვლებენ ყურს, მიცვალებულთაგანაც ვინც არ უნდა მივიდეს მასთან, არ მიუსმენენ“.

მდიდარი ამ ქვეყნით ტყბებოდა, ღარიბი კი წვალობდა, იტანჯებოდა. მდიდარმა არაერთი შემუსუბუქა მას ცხოვრება მიწაზე. ამიტომ საბარლოდინაია, რომ მიწიერი ცხოვრების შემდეგ ლაყარე ბედნიერია, მდიდარი კი იტანჯება.

გოღარკი ჩოსელი: „ბაღდობაში ვნახე, როგორ გაფრინდა ქალი ეკლესიასთან...“

გოღარკი ჩოსელის ავტობიოგრაფია თანდათან არ მხოვლა, იმი უცაბე გამოქადაგება, მარტოა ვაწარმოებინო უპარკოლონი, იმე, რომორც ჩნდება ცინხატრება, მუხას და ვაწივარე ან... სიძიოლა და ბირილონი. „რადღაც ამოცანები სავოლინი პაუზები არის ჩვეი პაუზი სავა და ვაწარ მოთხრობავს სივარული-სიტყვებზე, იქნება რომორც სხვას მიიწე პავაწარკომ ამათ სივარულინი კავაწარ“ — (გოღარკი).

გოღარკი — ვარალი და ჩამხრონი ან იქნება პირიტი... საკოთარი ცენარკობით გადაღებული მისი ფილმები, შატროლ პასხარკობული, საბარკობის რეპროდუქციონი პასხარკობული... მისი მოთხრობები...

— მე ვიხილავ პავაწარკომ, ჟოგარკი ისე ახლურს ვარკობა ჩავს მოთხრობავს, მხოვინე ბარტლა ან

ბავცასხლენე.

ხიბიალ, იმი, რ გომონა? გომონა, რომ ვუღაგავარს ხომალ დიდი წიხინე, მთავი უღაგავა პავს ან წიხის რა უწინით უაწარკომ მოთხრობა წარბა. მთავი მე წიხინე მანათობლად მუხანან, ვიხილავ ჩემთვის, პალაზოლინი მანათ ან უსანადი წიხინე და პავაწარკომ.

— შენ ვიხილავა ბარტლა პავაწარკომ.
— ხომ ვიხილავი, ან, ახლა ვიხილავ და გაღაგავლი.

მოხიხინე რა ვარბი...

და ჩვენ ვიხილეთ ამავე სივარული-სიტყვებზე, ვაღწინობავს და მწარბარება, სივარული და სივარული, ანუ იმ მარადიულ თემებზე, უსტოპირი ლრონიდან შამოხმადი რომ ვარბლავია. ან ამავე იმ ისე სოხთა და მწარხინავი, მარტოა თმით რიხელს.

რ

ოგორი კაცია გოღარკი ჩოსელი?

მეო, მითხრა გოღარკიმ, — ძალიან უცნაური ვარ, სულ მუდამ ჩემ თავს ველოები, თუ არაფერი გამომდის (ანუ ვერ წერს და ფილმს ვერ იღებს), ვველა დამინაშავე მგონია, ჩემს გარდა. ნინო ამას ისე შევარევე, ამ დღითი მეუბნებოდა: შენ რომ არ მარბარებდე, უფრო მალე დაუბრუნდებოდი.

გოღარკი ჩოსელის მეუღლე შურნალისტი ნინო მეღაშვილია, მათ სიყვარულს ამბად ვყვიბიან.

— როგორ გაიცანით ნინო? ნრტა აქამდეც ეს მეკითხნა. სახე გაუშალა, თვალები გაუბრწყინდა...

— ახალგაზრდა გურნალისტივს ბიჭვინათში სიმპოზიუმი ჰქონდათ, მეც

მიმსწვივს. კარგი დღი იყო... ერთი თეთრი ყვავილი ვნახე, გაზონებთან, ერთადერთი, ძალიან ლამაზი. მოეწყვილე და ერთ გოგოს ვაჩუქე. ის გოგო ნინო იყო. მეც არ ვიცო, რატო მაინცდამაინც იმას. მერე თბულსში შევევლით. ვიღაც კაი გოგო მებოხის, მიცნის, ვიციანი, მაგრამ სახელი არ მახსოვდა. მერე სიზმარში ვნახე, თეთრი ცხენით, თეთრი კაბაში, ჩველთან — ჩოსში, წმინდა გიორგის ეკლესიასთან. მივხვდი, რომ ნინო ჩემი ცოლი უნდა გამხდარიყო. მერე თუშეთში მეგობრებთან ერთად წავიდეთ, ფეხით მოვიარეთ, დაბრუნებისას ნინო ვაგარამი წავიდა, მე შიამში — საითი მქონდა. ბუბა ზოტივარი და ომარ გვახსალია მემზარებოდნენ. დამე სიცხე

მომცა, ნინო დამესიზმრა, ისევე თეთრი კაბით. დღლით ავიჩემე, უნდა წავიდე ვაგარში-მეთქი. გაოცებული ბიჭვინო დავტოვე და წავედი ზღვაზე. მანამდე ზღვა არ მენახა. დავდივარ ვაგარის პლაჟზე, შავი ჯემპრით იმ ვაგანია სიცხეში, იმდენ ტრექველ რუს ქალებში და ვეებე ნინოს. 20 კილომეტრიანი სანაპიროა. ვერ ვნახე, მაგრამ ვიცო, რომ უნდა ვნახო. ახლა ქალაქში დავდივარ დაღონებული, საღაჯც, ღია ფანჯრიდან ნაცნობი ხმა შემომესმა. მივედი ახლოს — ჩვენი ოპერატორი! არ ვინახავა ნინო-მეთქი? — მე არაო და, ბიჭვინათში გოგოები ისვენებენ, იმათ ექოდნებოდა. წავედი ბიჭვინათში, ვნახეთ ის გოგოები, იმათ შემთხვევითი, ასანთის

კოლოფზე ეწერათ ნინოს მისამართი, დახატული გავარაში და ეწახე ნინო.. ვნახე რა იმ საღამოსვე დაბრუნდნენ. ნინოს მშობლებს სიძერ აღ უნდოდა — როგორი საქმეა, სოფლიდან ჩამოსული, უქონელი, უბნაო (მაშინ მომქვს ბინა, მაგრამ ნინოს ვუძალადო, მინდოდა მისი სიყვარული გაიმომცადე), ბოლოს აუღვამი და მოვიტყე. უფრო სწორად — ერთბაშე ერთ მოუტყე.

ნინომ მაშინ მითხრა: სულ შენი დარდი შეიღდა, ვფიცობოდი, გოდერძის კარგი გოგო ეკუთვნისო, ბევრი კარგი, ვარჩიე და... ჩემს მტერ ვერავინ ამოვარჩიაო.

აბეთი გოგაო ნინო.
ორი შვილი გყავს — ნიკა და ლუკა.

პო კიდევ, იცით, როგორია ნინო? — ერთხელ ვინახუბეთ, პირველად ის მირიყვანდა ხოლმე, ვლავაობი განჩერებზე გაუტყულებდი. ნინო შეუბნება: იცი, გოდერძი, დღეს ქაბომებზე საწალიდო ვიყავ, ვერაფერი მოვიანადი-მე, ამ ბუმბულის მტერი, და ფეხსაცემზე უფრო აქოულ ბუმბულს მიჩვენებს.

არ შეუბნებოდა?
აუეს შემიყვანდა ნინო, აუეს მიყვარს ხელსაც, ჩვენი ქორწინება ცაში იყო გადაწყვეტილი.

— ბელისწრისა გჯერათ?
— თუ ჩემ წიგნებს კითხულობთ, მიხვდებით ამას. მე რასაც ვწერ, მეტერა, ეს უცნაურობები არ არის, ორივეანალონისათვის გამოიზიდა. სასწაულები მართლად არსებობს და მრავალჯერ ჩემი თვალითაც მინახავს. ბალღობაში ეწახე, ქალი რომ გავჩინდა ექვლისათან, მართლ მე ეკ არა, მთელმა სოფელმა ნახა. „მგელში“ მაქვს მოყოლილი ეს შემთხვევა — დონატა რომ აფრინდება.

ჩემს ვრძინობებს სახლზე ვერ და ვარტყვებ, წინასწარმეტყველი არ ვარ, მაგრამ რაღაც რწმენა მინდებდა წინასწარ ბრძამდ, რომ ეს ასე იქნება და მართლაც ახდებდა ხოლმე.

„ბაქურთველ ზევისურს“ რომ ვიღებდი, თოვლი არ იყო. წყველი ვყოლივდი ეს სალოცოთა შემო ჩინობა, სადაც ხალხი არ დადი. წაბოვდა თოვლი და რა თოვლი. მაისი იყო მაშინ, დანდა მალე ეს თოვლი და როცა გადავტყვებ განვაახლები, ბიჭებს მიმთხვებს, წადი, გოდერძი, ილიცი, თოვლი მოიყვანო. დამცინეს. გადავტყვებ ჯგუფის წაწილი ვაზბეგში იყო. წამოვხდი ჩონხში, დღეას სათილები ამოვაფხვეინე, ავედი სალოცავში და ვუღმებურავდი ვილიცი. წამოვიდა მხსვილი, ფანტელა თოვლი. სახლში რომ მივედი, ბიჭებს თომოსკან აცივივდი. ისეთი დიდი იყო მოვიდა მაისის ბოლოს, რომ ვაზბეგში ჩარ-

ჩენილი მსახიობების ამოყვანა ძლივს მოვახერხებთ.

ვგრძობი, რომ რაღაც უხილავთან მაქვს საქმე. ამას წინათ, მიწისძვარა რომ იყო გუბაშაყარში, არ აველღვე-ბულღარი, ვიცილი, არაფერი მიხვებოდა. არ ვიცი, რა იყო, ეს, ხილვა თუ სხვა რამე... რაღაც ცეცხლისძვარასითი მოვიდნენ ჩემთან, ბრძოლის სასმისით რაღაც დამამკვლევს, დედანებზე მიითხრეს, ჩვენს პლანეტაზე და დავაბარა, გოდერძის უბანთან, კარავ ვარო. ერთი კვირის მერე კი მიწისძვარა მოხდა, 6 ბალიანი და ჩინის არაფერი ტყენია.

ესლა მარიამობაზე უნდა გადავიყო რაღაცა, წავედი ჩონხში და... თაღეს შონია დამხვდა სახლში. მე არც ვიცნობდი ბატონ თაღეს (დღაჩიქის სახლავაზე გასულიყო). მითხრა, რომ დღემდე დიდ სიწმინდობაშია.

დღემდე სხვანაირი ქალი იყო. კიანდამ ვიყავ ჩათვალეს. ვყავი ვაჟად შეჩვეული. ჩემს ამბებს მკითხებოდა დედა და მე ვაგვს, როგორც ავამიანს, ისე უბაპარაკებოდა. წინასწარ იცოდა, როდის ჩავიდი, შუა ვზახე შეხვდებოდა, საიდან იცოდა, რომ მივოდებოდი-მეოტი, რომ შევუკითხებოდა, — ჩემმა ვყავამ მითხრა, — შვილი დედ მეტყვოდა, ნიკა რომ დაიბადა, დედამ წინასწარ იცოდა, ოფოშმა უთხრა. თურმე გაუძღვა ვფროსობზე და ასე სამი კალიმტერი ფერის ატარო. ლესკა დაბადებაც წინასწარ ვაიგო, ისევე იმ ოფოშის საშუალებით. ვერ ვიგვად ჩათვალეს დედა, მერე რომ დავუკვირდნენ მის ქვევას და ბევრი მისი ნათქვამიც აუხდას, ირწმუნეს მისი ძალა.

ეთერის კითხეთ, თათარაიტებს, ძან ახლოს იყო თავისი ბუნებით დედასთან, ის მოვიყვებო.

ორი წელია, რაც დედა გარდაიცვალა (გოდერძის თვალუბში ცრემლი მოაწვავ)...

დღემდე ნატახე ქალი იყო. ოახი წლისა ვიყავი, მაშინ რომ მივატყვო. რაც თავი მახსოვს, სულ იტანავებოდა ბევრი ძროხები ჰავდა დედას, ძალიან ეკითხებოდა ქალი იყო და სულ იმას ცდილობდა, თავისი ნაკეთი ვველოსათვის მიეწვივინა. დაევეებოდა ძროხებს ბურსაკის ფერითზე და ესუბრებოდა.

დედა რა გარდაიცვალა, დარიონდ ძროხები, საცოდავად ბლოდნენ. ერთი მაშინ წაიყვანა. ვერ ისევე ვიყავ თურმე ის საცილავი, სულ აქეთ-იქით აწვდებოდა.

იცით, როგორ გარდაიცვალა დედაჩემი? — წინებს ამო ვერ მოძირობდა, ენაც წაერთვა. აქ ჩამოვიყვანე, ქალაქში. იწვა და თვალმოშორებლად მიუტრებდა. ჭამა აიკრძალა. ორმოცი დღე იცოცხლა. დედამ შიმშილით

მოიკლა თავი. რომ გამახსენდება, ტუ-დავ ვხვდები.

ორი წელია, აღარა მყავს და... მოწვეული ჩიხსაც და ჩემ თავსაც. ვეღარ ვწერ. მიილი დღეები იცით რას ვაკეთებ? მიზიღარი სამსახურში და (ნათქვამის უკეთ საფარისათვის გოდერძის საქმიანი დახატვები ვადავად... აუეს ვზებარ (სახით მარცხენა ხელს დავებარ), სახლში მივალ და — აუეს (ახლა მარჯვენა ამოვლი ვბას). ცუდ დღეში ვარ, დედამ წაიღო რაღაც ჩემიდან, ჩიხი თუ მიმეწოდის, მაგრამ ჩონხში ვერ აესუღვარ და ვარ ასე — უაზროდ განკრებულ ცანსა და დღემაცის უკა.

— გოდერძი, ვიცი, რომ თქვენი რომანის „მგელს“ მიხვდვით ფილმს იღებთ. ამას გამო საფარსეთოდანაც იყვენ სპეციალურად ჩამოწმებოდა...

— პო, ვიცილს და ვერც ვიცილს. ფრანგები წილს გვაბადლებენ, მაგრამ არ გვეფიხნის. ძლივს განვაახლები ვადლებო. ისე, ეს არც მადულეებს, უფრო ვევიცილს ამ საქმეს.

— რატომ?

— მე „მგელი“ ძალიან მიყვარს, ვიცი, რომ ძან კარგი გამოიშვიადა. ხო მოვეწროთ? ვეყვას ჩონხსთან... ესლა ადემე და ასეთი კარგი რამე შეკრიბე, შემოვრძე, დანხე, დანაქუწე, აი, ეს რომ გამოვიღეს (სცინარს — ფურცლებს თხელ შეკვას მარჯვნივ). რომანს სრულად რომ გაიდილო, 10 სერია მინე უნდა გამოვიღეს.

მე ამ რომანში მოვიხარებ, იქნებ შეცდომასაც ვუშვებ, რომ ვიცილ, ან იქნებ ჯობდა, სხვას ვადავლი.

წინასწარ წავეული ვარ, ვიცი. რამდენი რამე ამოვიღე; ანდა როგორ უნდა გადაილი მგელი, ბოხობით რომ დაღის. ამას ვერ ვაკეთებ, შეუძლებელია. „მგელს“ რომ ვწერდი, მართლა მემშინებოდა. მართლ ვიყავი მაშინ სახლში. საწილავებზე ვიხვდებოდი, ხომ არ შეიკვლა სდემ-მეთქი. ვგრძობდი მის შხერას, კისერი მეწყოდა...

იცით, მე ვველაფრის მეტერა, რასაც ვწერ. ხომ ვითხარით, რაღაც უხილავთან მაქვს საქმე-მეთქი. ამას განსაკუთრებით ჩონხში ვგრძობ, ჩონხიდან ვეღებოლით რაღაც ისეთ ძალას, რაც მასწერიებს. მე ჩიხის გარეშე ეს ვღვდობი ვარ — აუესით და არა ისეთი, როგორც უნდა ვიყო.

— მაგლოთი, ვიდრითი...

— კიდევ ვერ ვაიცი, როგორი ვარ?

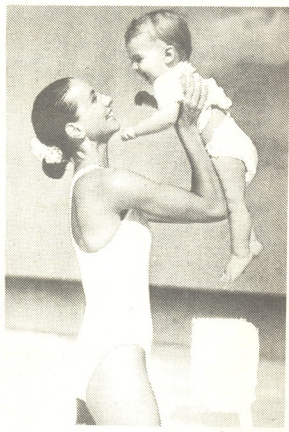
— ნინოს კითხეთ, ის ვეტყვით...

წიგნი პრაქტიკული შემოქმედებისათვის

შეძლება

ახალშობილთა მოვალას, რა თქმა უნდა აწვლავთ ბინძავსა და სუბსტანციებს და სპეციალურ ტიპში, მით უმეტეს თუკი ეს პირველი მშობიარობაა, შესაძლოა მარტივი, სწრაფად რომ სიბრუნვებით ამზადდეთ მათ ცნობისმოყვარობას.

თუ არა?..

14

1. დაორსულებამდე ყოველდღე ვცურავდი დღეები თითო საათს, ახლაც ფეხმძიმობისას ვაგრძელებ ცურვას. მაინტერესებს, მშობიარობიდან რამდენი ხნის შემდეგ შემიძლია განვაგრძო ცურვა?

— ქალის ორგანიზმი ისეა მოწყობილი, რომ სამშობიარო ჭრილობების მოშუშებას თვე-თვენახევარი მაინც უნდება. ზოგიერთი ქალი უკვე 15-20 დღის შემდეგ დგას ჩვეულ ფორმაში. გინეკოლოგიან კონსულტაციით თვენახევრის შემდეგ უკვე შეიძლება ცურვის გაგრძელება, ოღონდ დარწმუნებული უნდა იყოთ აუზის ჰიგიენურ სისუფთავაში. ცურვა ცოტ-ცოტაით უნდა დაიწყოთ და ნელ-ნელა გაზარდით დატვირთვა ექიმურებთ, მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ღრმად ხართ დარწმუნებული წყლის სისუფთავაში. ზოგი ექიმი ტამპონის ხმარებასაც გვირგვინს ცურვის დროს, თუკი ჭრილობა კარგადაა მოშუშებული.

2. შეიძლება თუ არა ფეხმძიმე ქალი შრომურ მოგზაურობაში გაემგზავროს?

— შეიძლება, თუკი ორსულთა ნორმალური დამდინარეობს. თუ მანქანით მოგზაურობთ, ყოველ ორ საათში გაჩერდით და 15-20 წუთი გაიარა გამობრუნებული ფეხით. მოერიდეთ გზატკეცილს, სადაც ასფალტით ცულადაა დატვირდილი, რაც შეეზღუბე თვითმზრინავს, გაითვალისწინეთ, რომ ზოგიერთი ავიაკომპანია ფეხმძიმე ქალებსაც ითხოვს ექიმის ცნო-

ბას და ხელს აწვრინებს ქალს განცხადებაზე, რომ მთელი პასუხისმგებლობა უბედური შემთხვევისათვის მგზავრს ეკისრება და არა ავიაკომპანიას.

ფეხმძიმეთა მოგზაურობისათვის საუკეთესო საშუალებაა მატარებელი, ხადაც შეიძლება გაიარ-გამოიაროს, წამოწვეს და ფეხები დაასვენოს.

3. რა ხნის ბავშვი შეიძლება წავიყვანოთ დასახველებად?

— სამ თვეზე ბავშვი არ უნდა მოეცილოთ სახლს. მერე კი პედიატრთან კონსულტაციის შემდეგ, შეიძლება პატარა წავიყვანოთ ავარაკზე იმ პირობით, თუ იქ მისთვის აუცილებელი ყველა პირობაა.

4. შეიძლება თუ არა პატარა თვითმფრინვაში ჩაესვათ?

— შეიძლება, მაგრამ გაითვალისწინეთ, რომ თვითმფრინავის აფრენის დროს პატარას ყურები დაუკუმდება, რაც ტკივილს გამოიწვევს. რაღაც მას ჯერ არ შეუძლია კეისი ღეჭვა ან კანფეტის წუწნა, აფრენისა და დაჯდომის დროს რბიანი ან წყლიანი საწოვარა უნდა მიეცეთ.

5. შეიძლება მათი პლაჟზე წაყვანა?

— ისე არა, როგორც ამას დიდები ვაკეთებთ. ბავშვი უკვე იღებს მზის აბაზანებს, როცა წყალში ჭყუმპალობს ან მანქანით თამაშობს. პლაჟზე ის აუცილებლად ჩრდილში უნდა იყოს და მზის ქუდი ეხუროს. შუადღეზე პატარა არამც და არამც არ დაეტოვოთ პლაჟზე.

5. შეიძლება თუ არა პატარა ვეპანათ ზღაზე ან აუზში?

— მხოლოდ ექვსი თვის შემდეგ, ამ ხნისა და ბავშვის კორგანიზმს უფრო შეუძლია ინფექციის გამკლავება. ბავშვებს მოსწონთ წყალი, რომლის ტემპერატურა ოც გრადუსს ზემოთაა. მათ შეიძლება ნაირთან ითამაშონ მშობლების ზედამხედველობის ქვეშ 5-10 წუთი. არ დაგავწყდეთ ზღვის ან აუზის შემდეგ ბავშვს სუფთა წყალი გადაავლოთ მართლისა და ქლორის მისაცლებლად.

7. შეიძლება თუ არა პატარას ცივი სასმელი მიეცეთ საწოვარით?

— შეიძლება, ოღონდაც ბავშვი სამთვეზე მეტ ხნის უნდა იყოს, სასმელი კი მაკლავს ახალგაზრდადებული არ უნდა იყოს. არ დაგავწყდეთ, რომ სასმელი ჯერ უნდა ააღულოთ და შემდეგ გააცვიოთ. არ დაგავწყდეთ, რომ ბავშვს ძილის წინ თბილი საწოვარა უნდა მიეცეთ, უკეთ დასაძინებლად.

8. რა ხნის ბავშვს შეიძლება მიეცეთ ნაყინი?

— ერთ წლამდე კატეგორიულად გიკრძალებათ, მერე შეიძლება, მაგრამ მცირე რაოდენობით. ნაყინი ძროხის რძით მზადდება, მაგრამ ბევრი შაქარი და ცხიმო აქვს, რაც სრულებითაც არ არის რეკომენდებული ბავშვისათვის.

განმარტვიან თარგმნი: თეა გვასანდიაშვილი

ჩვენებური

ზინა ხაბარაშვილის ფოტო

გერი აბრუნა ბედმა ხიმშიაშვილების ძველი და დიდი გვარი. არაგვის ხეობიდან ფუშეყრილი მისი ერთი შტო კახეთს შეაფარა, მეორე — აჭარაში გადაიყვანა, წარჩინებულობა არ წაართვა, მაგრამ მაჰმადიანობა მიადებინა და ქართველ თავადთა ნაშთირნი სულთანის ქვეშევრდომ ბეგბად აქცია. არც ამას დააჯერა და 1893 წელს სულ აჭყარა საქართველოდან — მუჰაჯირებად გაუყვანა ოსმალეთის გზას. გაუყვანა, მაგრამ თან გააყოფა

მიტოვებული სამშობლოს სიყვარული. გულით, სისხლით, ვენებით გააყოფა. მართალია, ზოგი ამტკიცებს, ქართველობა სისხლით არ გადადის, აღზრდილ შეიძინებო, მაგრამ გენეტიკოსები თურმე სხვაგვარად ფიქრობენ და სრულიად სამართლიანადღაც ასე რომ არ იყოს, ხუთი წლის გოგონას, არაქართველი დედის შვილს, საიდან ექნებოდა თავისი ასაკისათვის უჩვეულო სიყვარული ჯერაც უნახავი საქართველოდან?
დაიხა, ხუთი წლისა იყო ნინო ხიმ-

შიაშვილი, როცა მამამ გერმანიიდან საქართველოში ჩამოიყვანა და „უცხოეთში მცხოვრებ თანამემამულეებთან კულტურული კავშირის საზოგადოებას“ დაუტოვა, თან დაიბარა: ამას დედა თურქი ჰყავს, ქართულს ვერ ისწავლის, აქ თუ არ ასწავლეთო. ასე ეზიარა პატარა ნინო თავის წინაპართა სამშობლოში ქართულ სიტყვას, ქართულ სიბოთს. უჭირდა, დედა ენატრებოდა, მაგრამ იცოდა, ქართული უნდა ესწავლა, ყველასათვის დაემტკიცებინა თავისი ქართველობა. „მე პატარა ქართველი ვარ“, — გაუტეხავი ენით კითხულობდა ამ ლექსს და უხაროდა, ცრემლმორეული რომ უსმენდნენ უფროსები.

მეორედ ჩამოსვლაზე წერა-კითხვაც ისწავლა და რვა წლისას უკვე შეეძლო მოეწერა „ჩემო საყვარელო ლიკო, მე ძალიან კარგად გერმანიაში ჩამოვედი, მაგრამ მე კიდევ ჩემს საყვარელ საქართველოში და შენთან მინდა“.

ყველაფერი აინტერესებდა, რაც საქართველოს შეეხებოდა. ბევრი რამ იცოდა. ამავე მელაშვილის მიერ თურქულად ნათარგმნი სიმონ ქვარინის „გიორგი სააკაძე“ ზეპირად იცოდა, მაგრამ მინც დაუსრულვლად კითხულობდა და ყოველ წაკითხვაზე ცხარე ცრემლს აფრქვევდა.
პატარა გოგონა გასაოცარი სიამაყით დაატარებდა თავის ქართველობას.

გერმანიაში პირველ კლასში რომ მიიყვანეს, მასწავლებელმა ამხანაგებს წარუდგინა: ჩვენი კლასში ერთი თურგი გოგონა ისწავლისო (რაკი თურქეთის მოქალაქე იყო და ოფიციალურად თურქულ გვარს ატარებდა, თურქად მიიწოდებდნენ). ნინომ გააბოტყესტა: თურქი კი არა, ქართველი ვარო და ისიც უთხრა, სად იყო საქართველო.

— უი, რუსი ყოფილხარ, — გაიკვირვა მასწავლებელმა.

— რუსი საიდან ვიქნები? საქართველო ცალკე ქვეყანაა, თავისი ენა, დამწერლობა, კულტურა აქვს, თავისი მთავრობა ჰყავს.

— გერმანიაც სხვადასხვა მიწებია საიან მდებარე, მაგრამ ყველვან გერმანულში ცხოვრობენ.

ბავშვმა დაინახა, რომ ვერაფერს გააწყოდა. ერთთამად გაასუსნდა:

- სტალინი რუსი იყო?
- სტალინი კავკასიელი იყო, — უპასუხა მასწავლებელმა.

გესიზმრებით?

**სხვადასხვა ხალხში
სიზმრის სხვადასხვა-
შეხარებასდა პრეტორის
შეხარებით ერთ-ერთ
პრიანებს. მისი ავტო-
რი იონა ბაბაძეა**

— ჰოდა, საქართველო კავკასიაშია. სტალინი ჯარღმეილი იყო, მე ხომ შიარშეილი ვარ, „შეილი“ ქართული გვარის დაბოლოებაა.

— სტალინი დესპოტი იყო, — ჯგერი იყარა, „დამარცხებულმა“ მასწავლებელმა.

— მიტლერი ხომ კარგი იყო?

— ძალიანაც კარგი იყო. შენხელა გოგო-ბავშვი ქუჩაში დადილობდა და ეღვრებოდა: „აღდს გერმანია ჩვენი, ხვალ — ნახევარი მსოფლიო“.

— ჰოდა, ხომ დავარდა ნახევარი გერმანია? — ნინოს მოვებით უთხრა ნინოს.

როდესაც მასწავლებელი ამ ინციდენტზე გვიამბობდა, თვითონ გულიანად იციხინდა, მე კი მშობლიური ასოციაციები მიჩნდებოდა.

— გოგო, არ გეშინოდა, რომ გავლახებ?

— როგორ თუ გავლახებ! თითო რომ დამაკაროს, 200 მარკა ჯარიმა უნდა გადაიხადოს, მე ხომ ადამიანი ვარ! — ამყად განმცხვდა ნინოი და მაშინდა მივხვდი, საიდან მიდიოდა ის სილაღე და დამოუკიდებლობა, თვალმისაცემი რომ იყო ამ ბავშვის საქციელში.

როცა საღმრთო სჯულის მასწავლებელმა პირველსავე გაკვეთილზე გამოუცხადა: შენ, როგორც მამამიანის, შენიშონა გაკვეთილებზე არ იარო, იმის ერთზეუ კიდვე აჯანყდა: — ვინ არის მამამიანი! ჩემმა წინაპრებმა თქვენზე ადრე მიიღეს ქრისტიანობა. გაკვეთილებსაც დავცსრებო და ეკლესიაშიც წამოვიღო! აქ კი უყვარდლებმა აღარ ეგებოდა და პედაგოგიე შინ ესტუმრინე ხიშნაშეილებს: გაეკავებინეთ, ვინა ხართ და საიდანაო. მათაც გაავებინე. კულტურული საზხო იყო, თავიანთი ცოდნის ხარჯვინს შევსება ისურვეს და 1978 წლის საფხვლში, როცა ნინოც აქ იყო, მისი სკოლის პედაგოგები ესტუმრინე თავიანთი მოსწავლეს წინაპრთა სამშობლოს, „ბოლოს და ბოლოს, ხომ უნდა გავიეთ, რა არის საქართველო და ვინ არიან ქართველები?“. ასე გაუვინა პატარა ნინომ სამშობლოს პირველი მასსახურა — რამდენიმე ევროპულს გააკეთა იგი.

1981 წლის მაისში, როცა ჩვენი „დინამო“ ეკრთის თასის მფლობელთა თასზე თამაშობდა, ვეყლის ყურადღებას იპყრობდა „დინამოს“ თავგამოდებული დეკორატორები პატარა გოგონა (საკანგებოდ რომ ჩამოეყვანა მამას ფეხბურთზე დასასწრებად), ვველა ქართველთან სითითოდ რომ მიდიოდა და თბილისის ამბებს ეკითხებოდა.

ამასობაში კი პატარა გოგონა იზრდებოდა; როგორც კი საშუალება მიეცემოდა, ჩამოდიოდა და უკვე საფუძელიანად სწავლობდა ქართულს.

მართალია, დროადრო აყვირდებოდა: მეტი აღარ შემეძლია, მომკლავს ქართველი ზნნაო, მაგრამ მაინც თავს ართმევდა. ამაში სხვა ენების ცოდნაც ემბარულია: ზემოქვენი თვის თურქული და გერმანული, თავისუფლად ლაპარაკის ინგლისურად და ფრანგულად.

ათილე წლისა იქნებოდა, რომ აინჩა: ეკლესიაში წამოყვანეთ და მომინალოთო. თავს ვიკავებო: დედაშენს ეფინება-შეთიქი. — რატომ ეყვინება? დედაჩემი თურქია და იყოს მუსლიმი. მე თუ ქართველი ვარ, ქრისტიანც უნდა ვიყოო. რამდენიმე წლის შემდეგ კი მართლაც დაგეყოლია და თავის წინაპრების მიერ საუკუნეების წინათ დაკარგული რჯული დაიბრუნა, როცა უწმინდესისა და უნეტარესის, სრულიად საქართველოს კათალიკოს პატრიარქის ილია მეორის ლიტვა-კურთხევა მიიღო, ნეტარსენებულ ზურაბ ჭავჭავაძეს (ერთ-ერთი ნაილია იყო) გაღალატაარაკა: ახლაც მეტყვიან, თითარი ხარა? დიახ, ამ უგუნური ნათქვამით ხშირად ღრმა ჭრილობას ვაყენებთ ხოლმე ჩვენს მაკმადიან თანამემამულეებს, მთელი არსებით ჩვენსკენ რომ მიისწრაფიან, ჩვენ კი ზოგჯერ უნდობლობის ციე კეღული ვახვერდებო.

1990 წელს თბილისის უნივერსიტეტის მიერ გამართულ საზოგადოებრივ ქართველოლოგიურ სკოლაში ჩამოვიდა ჩამოვიდა და მაშინვე ჩვენი აფორიაქებული ცხოვრების შეუავლში აღმოჩნდა.

მერე კი... ისე წარიბართა ჩვენი ცხოვრება, რომ აღარ ჩამოსულა. უფრთხილდებოდი, არ მინდიდა, გადაშწვარ-გადაბეგული ენახ თავისი საყვარელი თბილისი.

„ძალიან ეწუხვარ, რომ წლეულსაც ვერ ვნახეთ. ამიტომ ძალიან უნეტარი ვარ. სულ თქვენზე ვფიქრობ, უშუკეროდ ერთი წამი არა მაქვს... — იწერება ნინო. მართლაც არ ეგვეა დარდი. კიდევ ისვრან? — წამდამაწუშ რეკავდა და კითხულობდა 1991 წლის დეკემბერ-იანვარში. „კიდევ იშია? მაინც ჩამოვალ...“

გვეხმინება გერმანიიდან სამშობლოს ზედზე დაფიქრებული, სამშობლოს მოწვევებითი ერთი ქართველი: მანამდე კი სწავლობს ჰეიდელბერგის უნივერსიტეტში, პარალელურად ესპანურსა და პორტუგალიურს ეუფლება. ს.სწავლას რომ დაასრულებს, ჩამოვა თავის საყვარელ საქართველოში, გაკვირვებულ, დაღლილ, ნაიმარ სამშობლოში, რადგან მისთვის „სხვა-სამშობლოა“ შეუძლებელია“.

პირის მზანა, — სიხარული (მოლოდინელობა).

ცივი წყლთ — ჯანბრთელობა და დიდხანს სიცოცხლე. სპინით — სიბერის მოახლოების შეგრინება (წარსულის სცდომების განსწმლვანი)

სათვალეების გაკეთება — უსიამონება (თუ მას სინამდვილეში არ ატარებთ).

სათვალეების ნახვა — უსიბოლოთა. სათვალთ კითხვა — უსამართლოდ დღანამუღლება (თუ მას სინამდვილეში არ ატარებთ).

სათვალის გატეხვა — ცრემლები. თმა — სიბრინის, სისციფლოთ ძალბების შიშანი.

ხშირი, გრძელი, გამშლით თმა — სიმდიდრე, ძალა, თავისუფლება, მატორისება.

უწეულოდ გრძელი თმა — სულიერთი გავალბილობა, დაარგუნულობა. ცუდი, გახნილით, ან ძირზე გაკრეჭილი თავი — უღონობა, სიღარიბე, დანაკარგა, ავადმყოფობა.

თმის გადარასვა — დამლოპველი წამოწყება. საკუთარი თმის გაკრეჭა — ღალატი, სიცრუე, ფულის დაკარგვა, ჩხუბი.

თუ სხვა გჭრის თმას — ყველაფერთი ცუდი — უბედურება, ნაღველი, გლეჯა, დანაკარგა, დაცინვა, შურისმძიება, ცილისწამება.

მანი პარ?

თუ ხვას ჭრი თმას - ბედნიერება, გამარჯვება, სიხარული. აბლანდული თმა - სირცხვილი. თმის გლეჯა - დანაკარგი.

კაილაი
თეთრი, სუფთა კბილები - გამარჯვება (შენი და შენი ახლობლების ჯანმრთელობა).

შავი კბილები - წარმატება (ცვლილება ცხოვრებაში).

დამპალი კბილები - ჩხუბი, წინააღმდეგობანი.

თუ კბილები იმბრევა, მაგრამ არ ძებება - ავადმყოფობა ან ოჯახში ბავშვის დაბადება.

ფრჩხილები
გრძელი, ლამაზად მოჭრილი ფრჩხილები - სიმდიდრე, პატიოსნება, მიუღწეველობა, ფული.

უნეწეული გრძელი ფრჩხილები - უსამართლეობა (სისხტიჯე).

მოკლე და მოწინააღმდეგობანი - ულორბო (წინააღმდეგობა და კონფლიქტი დიდ საფრთხეს გამხადებს).

ფრჩხილების მოჭრა - წყება, ჩხუბი, გაღიზიანება.

ფრჩხილების მოკენება - საჩუქარი.

ტაკილი
ტაკილის შეგრძნება - ზედმეტი მგრძობიანობა.

საბადათო
საავადმყოფოში წოლა - საზრუნავი და სულერი მარტობა.

კოჭლის ნახვა - ცილისწამება.

დაჭრილის ნახვა - გამოგარკვევნი, დავაწინაურებენ სამსახურში.

მინარე ადამიანის ნახვა - კარგი შანსი, ბედნიერება, რომელიც უფურადღებოთ შესაძლოა გამოგჩრეთ.

ჩაღლი
ჩაღლი, რომელიც სიმპატიებს იწვევს - კარგია (შეგობარი).

ანტიპათიური, მტრულად განწყობილი ჩაღლი (მტერი) ცხოველები ვნებები, უსარცხვილო შეგრძნებები.

ჩაღლი, რომელიც არ გიყურებს და იცხობს, რას მისცემენ - ბედნიერი შემთხვევა.

ჩაღლი შენს სახლში - სტუმარი.

ჩაღლის გეფის მოსმენა - საშინორება (ჭრები).

ჩაღლი, რომელიც გიყვებს - გაბარება.

ლეკეა, რომელიც გიყვებს, მაგრამ არ გეშინია - ჩხუბი, გაუგებობა.

ჩაღლი, რომელიც თავს გესხობს - მტერი, ცილისწამება.

ჩაღლი, რომელმაც დავაისხლიანა - ცილისწამება, ნათესაუებისგან უკმაყოფილება.

ჩაღლი კებებს, მაგრამ სისხლი არ გამოდის - მტრული დამოკიდებულება ახლობელი ადამიანისაგან.

იმის გასარკვევად „მემარცხენე“ (ცაცია) თუ „მემარჯვენე“ კაცი, მრავალი ტესტი არსებობს.

ხელის თითების გადაჭობა.
სწრაფად, დაუფიქრებლად გადააჯვარედინეთ ორივე ხელის თითები. რამდენჯერაც უნდა გააკეთოთ ეს მოძრაობა, ზემოდან ვიწვეთების ერთი და იმავე ხელის ცერა თითი აღმოჩნდება - ეს იქნება მარჯვენა ხელი „მემარჯვენისათვის“ და მარცხენა - ცაციათისთვის.

საპირისპიროდ შეცვალეთ გადაჭობილი თითების მდგომარეობა. ამას ვიწვეთების გარკვეული ძალების ხმება დაჭირდება და უხერხულობის განცდიც ახლავს.

„ნაოლონის პოზა“
დაუფიქრებლად გადაიჯვარედინეთ გულზე ხელები. ჩვეულებრივად „მემარჯვენე“ მარჯვენა მტკვანი აღმარჩდება მარცხენა მხარზე ზემოდან, ხოლო მარცხენა უფრო გვიან აღმოჩნდება მარჯვენა ილიასთან.

საპირისპირო მოძრაობის შეგნებულად გაკეთებული ცდა ჯერ ერთი, ნელა სრულდება, მეორეც, თან ახლავს უხერხულობის შეგრძნება.

ტაპი
თაპ, შემოკპრით ტაპი. აქ ჩვეულებრივ აქტიურობის წამყვანი ხელი,

რომელიც ურტყამს მეორე უძრავ ან ნაკლებად მოძრავ მტკვანს.

ცვები ეროღორულ მოქმედებაზე
აიღეთ ორივე ხელში თითო ფანქარი და ეროღორულად ორივე ხელით უფრცვლზე დაუხედავად დახატეთ წრე, კვადრატი, სამკუთხედი.

შეადარეთ ხაზისა და ფიგურის ხატვის ხარისხი. წამყვანი ხელით შესრულებული, როგორც წესი, უფრო სრულყოფილია გამოიყურება.

ცვები მიზანში მოხვედრასზე
აიღეთ ქაღალდის სუფთა ფურცელი. ცენტრში დახატეთ დიამეტრი წერტილი და ეცადეთ თვალდაუპყრელად 15-20 ჯერ ზედზედ მოახვედროთ ამ წერტილში ფანქარის წერი. „მემარჯვენის“ მიერ შესრულებული მოქმედება ზუსტია - წერტილითი ახლოა მიზანთან, მის გარშემო თანაბრობითერად განლაგებული, გაფანტვის ფართობი ფორმით ოვალს უახლოვდება. მარცხენა ხელი კი უფრო ხშირად ფურცლის მარცხენა მხარეს ხვდება და მიზანსაც მეტადაა აცილებული.

თითოეული ამ ტესტთაგანი შესაძლებელია არასაკმაძინო იყოს, მაგრამ ერთად აღებული საშუალებას გაამაღებს კარგად გაგარჩობ „მემარჯვენე“ ცაციათისაგან.

F-6146

ქმრად გაუმობაღება პაპი, როგორც...

ფურნალი „კოსმოპოლიტანი“ მრავალ მასაზეგებლო რჩევას აძლევს თავის კითხველ ქალებს. საშწუნაროდ, ყველა რჩევა ჩვენს ქალებს არ გამოადგებათ, (მაგალითად: თუ როგორ ევიკტობთ სუპერმარკეტში ისე, რომ ყველა საჭირო საქონელი შევიძინოთ და ფულადი დავტოვოთ და ა. შ.) მაგრამ ზოგიერთ მათგანს სიაოუნებოთ შემოთავაზებთ.

1. არ მისთხოვედ კაცს, რომელსაც შენზე მეტი პრობლემა აქვს (ოჯახური, ეკონომიკური, ემოციური და ა. შ.)

2. ქმრად გამოაღება კაცი, რომელიც დედაშენს ყველაზე მეტად მოსწონს შენს თაყვანისმცემლებში. ეს მოქმედებები და ახალგაზრდების მიერ სასაცილოდ აგებული თეორიაა, მაგრამ დღეიდან გაითვალისწინე!

3. არ შეიყვარო კაცი, რომელიც სარკეს ისე არ ჩაუვლის გვერდს, შიგ

რომ არ ჩაიხედოს.

4. კარგი გოგო ფულს აგროვებს შავი დღისთვის.

ცუდი გოგო ფულს აგროვებს შენლის კაბისთვის.

5. კარგი გოგო წითლდება, როცა ფილის ეროტოკულ ნაწილს უყურებს, ცუდი გოგო ფილმს, რომ ის შეუთხვად თიამაღებს ამ ეპიზოდს.

6. კარგი გოგო ჰერანგის დილს იხსნის, როცა ცხელა, ცუდი გოგო დილს იხსნის და სიცხეს იმიზნუებს.

7. კარგი გოგო არასდროს გააბამს სასიყვარულო რომანს თავის დირექტორთან. ცუდი გოგო არასდროს გააბამს სასიყვარულო რომანს თავის დირექტორთან, თუ ის არ არის მიმზიდველი, მდიდარი და მზიარული.

ფურნალი „კოსმოპოლიტანი“ ესანეროდან თარგანა შენ ვახასტლიან

შაუხრობელის პირისპირ

ჩვეულებრივი ქალიშვილია, ისტორიკოსი, 28 წლის, გაუთხოვარი. მშობლები — ნანა და ჯანსუღ კეკელიძე თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ლექტორები არიან. და — ხათუნა უნივერსიტეტში მუშაობს, მასე იქ სწავლობს.

1991 წლის 17 თებერვლამდე მიაა კეკელიძის ცხოვრებამ უჩვეულო არაფერი მომხდარა. იმ დღედან კი ყველაფერი შეიცვალა. 17 თებერვალს მიაა ძლიერ ტრანსში ჩაყარდა, კლინიკური სიყვდილი ჰქონდა. მისმა უც-

ნაურმა მდგომარეობამ შშობლები შეუცნობელის პირისპირ დააყენა.

დღის — ხათუნა კეკელიძის ნაამბობო: — 17 თებერვალს, საღამოს 9 საათზე, სრულიად ჯანმრთელსა და მზიარულ ჩემ დას უცებ გული წაუვიდა, დაღვარა. სამი საათი ამოიდ იბრძობდეს სსსრფაოს ექიმები მის მდგომარეობიდან გამოსაყვანად. ღამის პირველ საათზე, როცა იმედო აღარ გვეჩვენა, ღრმად ამოისუნთქა და შეითონ გაახილა თვალი.

მეორე დღეს, 18 თებერვალს, ღღის

4 საათზე, ისევ დაგარდა და გაითიშა. ახლა უარსი მდგომარეობა ჰქონდა. პულის დავა, თვალები ჩაუკეცვდა. მილიანად გამადა. სრულიად არ რეაგირებდა ნერვებსა და წამლებზე. მხოლოდ საღამოს 8 საათზე გაახილა თვალი.

მესამე დღეს, 19 თებერვალს, ისე თი ძლიერი კანკალი დაწვენიდა, ხუთი კაცი ვერ აკავებდა. მხოლოდ დილით ჩაწყვებდა. მერე უცებ სახე დაეკუმპუნა, მოხუცს დაემსგავსა, პირისპირი ფერი დაეღო, გაიყინა, მკერი ორდნაღია დარჩა.

ჩვენი ექიმებთან სიარული. მას მკურნალობა ექიმი-ფსიქიატრი ხათუნა ყუბანიშვილი. აძლევდა ძლიერ დამაწყნარებლებს, მაგრამ წამლები უარყოფითად მოქმედებდა. ქალბატონ ხათუნას მოთხოვნით, თბილისის თერაპიის ინსტიტუტში მიაა გაუკეთეს თავის ქალის ენციფალოგრაფია, ენოსკოპია და საერთო ანალიზები. გამოკვლევებზე დაფრდნობით, ექიმებმა ერთხმად აღნიშნეს, რომ მიაას ორგანული დაავადება არა აქვს, გამოირიცხეს პათოლოგია...

რაც ჩვენს ოჯახში ხდებოდა, იცოდა ჩემმა სამსახურმა, უნივერსიტეტის ეკონომიკური გეოგრაფიის კათედრამ. ყველა თავისებურად ცდილობდა დაზარალებას. კალნა ხინიაძისაა რჩევით, მიაყო მივიყვანე ექსტრასენს თემურ ხობლიშვილთან, რომელიც დღემდე, ინვალიდობისა და ომის ექტერანია საავადმყოფოში მუშაობს. მისი აზრით მიაა ხუცეურ საშეარობის კონტაქტს ამყარებს შურდეს ენერგეტიკული ველის საშუალებით.

ბევრ რამეში გაგავარკვია აკადემიკოსმა ერეკლე გამყრელიძემ; მან საუკეთესო ხელსაწყოთი დააფიქსირა მიაას ენერგეტიკული ველი, რომელიც საკმაოდ დიდი აღმოჩნდა; მის ყოფაში თითქოს განსაკუთრებული არაფერია, თუ არ ჩავთვლით იმ ფსიქიკურ მდგომარეობას, რომლის დროსაც მის უნდადა ადამიანის ორგანიზმს რენტგენული ხედვა, რის შუდეგადაც სკანს დაიკონოს, გეოგრაფიის მიმავლის პროონოსის და ა. შ.

მე მხოლოდ ის ვიამბეთ, რაც თვალი ვნახე, მოვისმინე და საინტერესოდ მივიჩინე.

დაბეჯითობით სხვას ვერაფერს დავიმტკიცებ. ეს ჟურნალისტიკის საქმე არ გახლათ, მაგრამ რაც გაითხარეთ, ვფიქრობ ინტერესშია მკურნალი არ უნდა იყოს.

რამა ჩოქოვაშვილი

ახლა თვითონ მიაას მივუხმინობ:

— მასწავლის მეელი სისწრაფით გვირბაში მივფრინავდი. სისხლის შემდეგ გაკაშკაშებულ სინალებში გავედი. იქ ორი გზა დამიხვდა. მთა გასაყარზე ბევრი ხალხი ირეკდა. მე მარცხნივ წავედი და ცაია სასუფეველში მოვხვდი, სადაც საოცარი სისწრაფე და ნეტარებაა. ირგვლივ მხოლოდ მწვანე და იისფერებია. ყველა ჩვენიამ მიცვალებული იქ დახმუნდა. მიხდორზე გრძელი სუტარია გამოილი და ყველა მიცვალებულს თავისი თუფში და ჰქია აქვს. აქ რომ მოვისხმინებო, იქ ჰქიაში ერთი წვეთი ვარდობა. შემდეგ უფრო შორს წავედი და კიბეხთან აღმოჩნდი. ცაიეტი საფეხური ავათავებ და წმინდანების საკრებულოში მივხვდი.

ღვთისმშობელი ხელს იმეფრდა და ისე ირეკდა ხალხს. ჩემს წინ ბიჭი იდგა, მე რომ მივედი, მთა ამინდა და შუბლებზე შემხვდა. ვარსკვლავიანი არიისი (მიაას მართლა ენაბეგა შუბლებზე ვარსკვლავი), თქვა და გვერდზე მიმაშენა.

მერე წმინდა მარიაამა დაძამიან დაძამანა გახსნილი ორგანიზმით. მასწავლა სწეულეზაბათა ამოცნობა და

ასე დამარბია: გვეისერება მისია, ემსახური ხალხს. ყველა გაჭირვებულს, ვინც კი დამხარებას გთხოვს, გვერდში ამოვლდექი, — მითხრა...

დღეს, ნანა კეკელიძის ნაამბობი:
— მიაყო ტყუპისცალია. დაბადებულია ასფიქსიაში. ბავშვობიდანვე ძლიერი იყო, ყოველთვის ცდილობდა მიმე ტვირთის აწევას. თითქმის არ ჰქონდა ტკივილის შეგრძნება. კბილს გაუჭრებლად იღებდა, ქირურგიულ ჩარევისაც უღებდა. სამკურნელო, ზურგის არე ჰქონდა გერმონობარე. მესკივუნულად აღიქვამდა ხელის დაკარებასაც კი. მახსოვს, სკოლაში თამაშის დროს ორი ნეტნი ვაიტეხა. საჭირო იყო რენტგენის გადაღება, ვერაფერი ვერ მოხერხდა. ყველა სურათი გაუჭკდა. (ახლა ჩემთვის ნათელია მიზეზი).

ცხრამეტე წლის რომ შესრულდა, გულის შეტევები დაეწყო, ზოგჯერ გრძობისადაც კარავდა. 22 წლისა კიდურები ატკიავდა. ყველაფერი ასაკს ბრალდებოდა.

1965 წლიდან კი ხილვები დაეწყო. წინასწარ გვაუწყებდა, რაც ცოცხალში უნდა მომხდარიყო. ჯერ ვერაღლებას არ ვაქცევდით. მერე, როცა რადიონიმი წინასწარმეტყველება ახდა, ძალაუნებურად გავამახვილეთ ყურადღება.

დღეს დარწმუნებული ვარ, რადაც ძალიან მას ამზადებდნენ ტრანსისხაობის. ჩემი გაკეთება, ტრანსისიეთი მდგომარეობა, როცა ადამიანი ფიზიკურად ჩვენიანაა, სული კი ზეცაში მოგზაურობს. ამ დროს სხეული ვერაფერს აღიქვამს. გულის ცემდა და სუნთქვა ნელია. მის ამ უცნაურ მდგომარეობას ახლა შეეჩვიეთ, თორემ პირველ ხანებში ძალიან გახეციდით.

იმ თებერვლის დღიდან ჩვენი ოჯახისათვის ყველაფერი შეიცვალა. იქიდან დაეწყო ჩემს ქალიშვილს ინტენსიური ტრანსიხა. აქედან დასწყო

ბედნიერი

ოჯახის საფუძველი

სამსუაური
აღზრდა

დღეს ახალგაზრდების სწორ სექსუალურ აღზრდას განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს. პირნორმატიული ვიდეოფილმები, გარიტე, ჟურნალები, საროსკიბოები იმდენად მომრავლდნენ, რომ თუ ჩვენს თაობას ჯანსაღ ინფორმაცია არ მივაწოდებთ სექსის, სექსისა და ქორწინების საკითხებზე, დამლუკველ შედეგებს მივღებთ.

სექსის პრობლემა სამ პირთად აბექტს მოიცავს — ბიოლოგიურს, სამედიცინოს და სოციალურს. აღამიანის სექსობრივი საქციელი ელიბდება და ელიბდება უმთავრესად იმ გარემოებას კავშირში, რომელშიაც იგი იბადება, იზრდება და ცხოვრობს. ქალისა და მამაკაცის ერობლივი ცხოვრება მხოლოდ მაკუსის განხით და აღზრდით არ შემოიფარგლება, იგი სიცოცხლის ბოლომდე გრძელდება.

დღი შეცდომა ვიფიქროთ, თითქოს აღამიანი სექსის საკითხში თვითონ ორიენტირდება. სექსობრივი საკითხი მეტის მომცველია, ვიდრე თაობათა კლავაწარმოება. ვველა ეპოქასა და დროში თაობათა კლავაწარმოებას განსაზღვრავდა სექსობრივი ცხოვრებისა და ოჯახის ნორმები, რომლებიც ვაიბიბდება ოჯახის ტრადიციების, მშობლების, რელიგიისა და კულტურის გავლენით.

კულტურა უდიდეს გავლენას ახდენს აღამიანის სექსობრივ ქცევაზე, სექსობრივი ცხოვრებისა და სიყვარულის ფორმასა და შინაარსზე. სექსობრივი ღრთოვა, სექსობრივი ინსტინქტი ცხოველსაც ახასიათებს, მაგრამ აღამიანში ის სიყვარულად რომ გარდაქმნილიყო, შილიინი წლები დასჭირდა.

ჩანასახში აღამიანი ფორმირდება ერთ სქესად, რომელიც მალე იყოფა მფლდრობით და მამრობით სქესებად. ქალისა და მამაკაცის უროიერთლტოლა არის მათი სწრაფვა აღამიანის პიროვნების გაერთიანებისაკენ.

ქალისა და მამაკაცის ცხოვრება ცალცალკე არახრულყოფილია. სრულყოფილია მხოლოდ წყვილი — ქალი და მამაკაცი, რომელიც თანაბარი უფლებასი და მოვალეობანი აქვთ,

ერთნაირად ერთგული არიან ერთმანეთის. ასეთია სექსობრივი ცხოვრების პირთადი ბიოლოგიური და სოციალური შინაარსი, რომელიც შემდეგ სიყვარული გადლის.

სწორი სექსუალური აღზრდის მნიშვნელობა იმდენად დიდია, რომ თუ აღამიანმა, სახელმწიფომ ან საზოგადოებამ მას ხელი არ მოჰკიდა, შეიქმნება ე. წ. თავისუფალი, არადღეკალიზებული სექსობრივი სიყვარულის აღმოცენების საშიროება: ვენერიული დაავადებები, ქორწინებისგარეშე ფესშიძობა, სექსობრივი ცხოვრების შინაარსის დაკარგვა და მასთან დაკავშირებული განცდები.

ქორწინებისგარეშე არასასრული ფესშიძობა მძიმე კვალს სტოვებს აღამიანის, განსაკუთრებით კი ქალიშვილის ცხოვრებაში. თავისუფალი სექსობრივი ცხოვრებით ქალის გატაცება ქნის ნეგატიურ რფულქსებს ფესშიძობისა და დღობის მიმართ, რაც ხშირად იძებს ფსიქოპატიურ ელფერს, წნდება ჩანასახის მოსპობის სურვილი.

თავისუფალი სექსობრივი ცხოვრებისათვის არანაკლებ საშიშია ფსიქოსექსუალური დევრადაცია, განსაკუთრებით ქალებისათვის. პირველი თავისუფალი სექსობრივი კავშირი ქნის ხანგრძლივ ეიფორიას. ამ ეიფორიისაგან გამოფხიზლება რამდენიმე თვის ან წლის შემდეგ ხდება. ეს "გამოფხიზლება", როგორც წესი, ვიველთვის იეკიანებს, ამიტომ მას შედეგად მოჰყვება მარტოხელობა, მარალური და ფიზიკური კრახი.

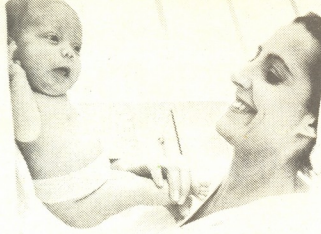
ამიტომაც სექსობრივი და სექსუალური აღზრდა თუმც მწელი, მაგრამ აუცილებელი საქევა. იგი დაგხმარება ვაბუკებასა და ქალიშვილებს, შევარებულებსა და ახალგაქორწინებულებს, მშობლებსა და აღმზრდელებს, ვველას, ვისთვისაც ძვირფასია ახალგაზრდა თაობა და ჯანსაღი ოჯახი.

ამ აუცილებლობის გათვალისწინებით ვიწვევთ წრდლების ახალი ციკლის ბეჭდვას. სექსის, სექსის და ქორწინების პრობლემათა შესახებ, რომელსაც წაუძლევა

კიმი-სეკილიოა
მერაბ ნებშირძე

ღეღამ უნდა იხიროდეს, რივი...

მრსულობისა განვითარებული ტოქსიკოზი (ღებინება, არტერიული წნევის მომატება, შეშუპება) გულისხმობდალეთა ან სხვა სისტემის დაავადება, განანგრძლივებული მშობიარობა, საანყოფეო წყლების ნაარები დაღვრა, სპეანო ჩარევა — შეიძლება ახალშობილის განვადით უკმარისობის მიზეზი განდეს, რაც ხელს უწყობს ცენტრალური ნერვული სისტემის დაზიანებას ამიტომ, ასეთი, ე. წ. „რისკის ჯგუფის“ ბავშვები ნერვოპათოლოგიის აუცილებელ მეთვალყურეობას საჭიროებენ.

... **ნარკოზის** და ალკოჰოლის მოყვარული ქალების ორსულობა გართულეუბებით მიმდინარეობს. მათც მშობიარობამდე დაზარება მათც დამაინც დიდ შედეგს არ იძლევა. ნაყოფს დაავადებისაშიც წინააღმდეგობის უნარი დაქვეითებული აქვს. ჯერ კიდევ მუცლადყოფნისას უკეთარდება ესა თუ ის ინფექციური დაავადება, რის გამოც ბავშვი ზოგჯერ მკვდარი იბადება. ნარკოტიკები და ალკოჰოლი უარყოფით გავლენას ახდენს ნაყოფის ორგანოებისა და სისტემების ჩამოყალიბებაზე, რაც მანკების და სიმბინჯეობის მიზეზი ხდება; ამის გარდა, ხშირია ნაყოფის არასწორი, დუნეულებით წინამდებარება, დაზიანებულობა, წინაში ჩამორჩენა. ასეთ ახალშობილებს არაშეკითხვითად ვეითარდებთ ფილტვების ანთება, ნეიროტოქსიკოზი, სეფსისი და სხვა ჩირქოვანი დაავადებები.

... **ბავშვის** აღზრდა დაბადებამდე იწყება ძილის, სიხეხილის და კვების რეჟიმის მოწყობიებით. თუ ჩვილი უმეზობლად ჰორვეულობს, ზვირ-

დება ან ძილში კრთება, მოხილებმა ფსიქონერვოლოგს უნდა მიმართონ. ... **ქაღის** რძე, გარდა იმისა, რომ სტერილურია, თბილიცაა, ადივალად მოსაინჯებელი, კალორიული, რკინით და ვიტამინებით მდიდარი; შეიცავს ობუნოგობოვლიან ა-ს და ბიოფლს-ფაქტორს (40-100-ჯერ მეტი რაოდენობით, ვიდრე ძროხის რძე), — იმ ნივთიერებებს, რომელთა საშუალებითაც ბუნებრივ კვებაზე მყოფი ჩვილები ადივალად იტანენ მირიობებით და ვირუსებით გამოწვეულ ნაწლავურ ინფექციებს, ან იშვითად ავადდებიან. რაც მთავარია, ბუნებრივ კვებაზე მყოფი ბავშვები განვითარებით გამოირჩევიან, უსწრებენ ხელოვნურ კვებაზე მყოფ ბავშვებს. მათ შვილსობის უნარიც ბევრად უკეთესი აქვთ.

... **ცოლების** და ვიტამინების ნაკლებობა აუცილებელია ბავშვს პროფილაქტიკური აცრების ჩატარებამდე გამოუსწორდეს. ანტიბიოტიკოთერაპიის შემდეგ ერთ თვემდე ვაკცინაციის ჩატარება მიზანშეწონილია, რადგან ანტიბიოტიკებით მკურნალობა, ისევე, როგორც ცილების და ვიტამინების უკმარისობა, ასუსტებს ორგანიზმის წინააღმდეგობის უნარს და აფერხებს ანტისხეულების წარმოშობას.

... **ქრონიკული** ჩირქოვანი კერის მქონე, სისხლნაკლები და ნებისმიერი ალერგოზებით შეყვრილობა ბავშვებს ატრამდე უნდა ვუპერნალით. პროფილაქტიკური აცრების სასურველია ჩატარდეს წლის თბილ დროს (აუცილებლად სპეციალისტის კონსულტაციის შემდეგ).

... **შევავე** მოწამლისას, დრო რომ

მოვივით, ჰირველი დაზმარება კუჭის ამორცხვით უნდა დავიწყით. ბავშვმა უნდა მიიღოს რამდენიმე ფინჯანი თბილი, მარლიანი წყალი (თითოეულ ფინჯანს ემატება 1-2 ლიტრიანი სუფრის მარილი), თუ რებიანება არ განვითარდა, საჭიროა ენის ძირის კოხებით, თითო ან სხვა საკანთი მექანიკური გაღიზიანება. კუჭის ამორცხვა სუფთა წყლის მიღებაზე გრძელდება.

... **ბრონქული** ასთმის და სხვა რესპირაციული ალერგოზების კურორტული მკურნალობა სასურველია დაავადების გამწვავებიდან 5-6 თვის შემდეგ ჩატარდეს მთიან, წიწვიან რეგიონში (სადაც პაერი მდიდარია ოზონით, მიკროკლემენტებით, ულტრარაიისფერი სხივებით და ღარიბია ფრონტალური ქარებით) ან საქართველოს ტერიტორიაზე მდებარე მდვიეებში, სადაც სტალკლიმები ქმნიან სასურველ მიკროკლიმატს.

... **გერმანელმა** პაიენისტმა კოხმა 1935 წელს საუკრა აქულერაციის, ანუ „სწრაფი ზრდას“ ფენომენი. საყვარადღებია, რომ ამ დროს გონებრივი განვითარების ტემპი ფიზიკური განვითარების სისწრაფეს არ შეეხება. აქსელერაციის შემთხვევაში ყველაზე მერძობიარება უკლსის-ხლმადღეთა სისტემა, სექსობრივი მომწიფების პერიოდში ბავშვები უწივან მაჯის განხიარებას, ადივალად ღალას, მოისინება ფუნქციური სისტელებული მართლ, ამის გამო აუცილებელია კარდიოლოგის კონსულტაცია.

შეწინაა. რუსში,

თბილისის ექიმთა დახლოვნების ინსტიტუტის პედიატრის კათედრის დოცენტი.

№ 1-2-ის გამომქვეანხალი კარსხვო რდის პასუხები:

თბარსულად: 7. შინდანი. 8. პარაგვაი. 9. გარდახანი. 10. რანკი. 12. აგორა. 14. პეტციო. 17. ხილხო. 18. ლენონი. 19. ინფანტი. 22. რაბინი. 23. ტეფერი. 24. ახლაუტი. 27. შიხი. 29. პირი. 30. ივესერადა. 31. შისტრალი. 32. სტატუტი.

შეშულად: 1. სიმათია. 2. ჩანკი. 3. სიბრე. 4. პარაფი. 5. ლეპი. 6. საფორი. 11. ვახუშტი. 13. განველი. 14. პოლი. 15. „ოლდანიტ“. 16. „ოლდანიტ“. 20. ვარაიცი. 21. ბრახლტი. 25. ხახილი. 26. ტრატე. 28. აგარი. 29. პაქი.

აბაო დაპიფყოლი სასმლი

საქართველოს თითქოს დაბეჭე-ბული აქვს, რომ დროდდრო გარემო თუ შინაური მტრები იაპარკოფენ, მუსრავენ, დალუპ-ვის პირას მიფიყანენ, მაგრამ დღება ჟამი და მომდევნო თაობები არნახუ-ლი ენუზოზაზმით, შესაშური ენერ-გიით აწყვეტენ თითქმის უმძებო სა-ქმეს — დაწერულის ხელახლა აღ-გვეგენ და ახალ სიცოცხლეს შობა-გავენ ღონემზობილო ქვეყანას.

დღესაც ამნათი ჟამი ვეიდვას და ალბათ, ამ ვითარებაში მომავლია ერთი დიდებული, ჩემი აზრით, ამა-ოდ მივიწყებული პიროვნება საქარ-თველოს ისტორიისა.

დიდი სახელმწიფო მოხელის, ქუცნა ამირეჯიბის (XIV საუკუნის დასასრულისა და XV საუკუნის პირ-ველი ნახევრის მოღვაწე) მუდელურსა, სხვადასხვა ისტორიულ საბუ-თებში მოხსენიებული, წარმოკვდ-გება რეალურ განსხვავებად ქარ-თველი ქალის ამ იდეალისა, რომ-ღის შესახებ ბევრი დაწერილა და რომელსაც, სამწუხაროდ, მღერ შორდება თითქოს დღევანდელი სი-ნამდვილე თავისი ზოგა ასპექტით.

რუსის წარმომავლობა და გვარი ჩვენივის უცნობია, მაგრამ უნდა ვი-ვარაუდოთ, რომ ისიც იმავე დიდ-გვაროვანი წრის წარმომადგენელი იქნებოდა, რომელსაც მისი მუდელე კუთხოვს. სახელი მისი, რუსა, თით-ქოს გაჯერვლებული არ უნდა იყოს საქართველოში, თუ არ ვივარაუ-დებთ, რომ ეს სახელი, შესაძლოა, ნაწარმოებია რუსულანისაგან.

რუსისა და მისი მუდელის — ქუც-ნა ამირეჯიბის განმარტებულებები (რო-გორც აღმშენებელია და მომზად-ველია) მღერი დაზიანებული სახი-თის შვიდწინილი იყო ნაბაზტევის კულვისის ინტერიერში (დღეს სა-ქართველოს ხელმოწერის სახელმწი-ფო მუზეუმშია დაცული). ცნობილია, აგრეთვე, რომ ამ წარჩინებულ პირთა ინიციატივით მოიხატა, შესაძლოა, აპოკრიფი ულუმბის ტაძარი (დღეს საქართველოში ნაგებობა, გვიანდ-ლი ხანისა, ამ ძველი შენობის ნაწი-ლებსაც მოიცავს). ორივე ეს კვლე-ვისა, მდინარე ალისწყლის ხეობაში რომაა აღმართული, ამირეჯიბების

მამულების საზღვრებში იყო განთავ-სებული.

ქუცნას და რუსას ქალიშვილი ნა-თია ალექსანდრე მეფის, „ალექსან-დრე დიდად წოდებულის (1412-1442) დედა იყო. როგორც თვით ალექსან-დრე მეფე, ასევე ისტორიული წყა-როები, ალექსანდრეს დაინტერესე-ბას კულტურის მეგობები უმაღლ-ეს ალექსანდრეს აღმზრდელ ბებიას რუსას. ივანე ჯავახიშვილი დიდად დაინტერესდა ამ პიროვნებით და მი-სი მიმოხვევლი პორტრეტი დაგვიხა-ტა „ქართველი ერის ისტორიის“ ერთ-ერთ ტომში.

ჩვენ არ ვცოვით დაბეჭივებით, რა-ტომ იყო რუსა აღმზრდელი ალექ-სანდრე მეფისა, რატომ არ მოიხსენიება წყაროებში აღმზრდელად მეფის დე-დადღეოვანი ნათია? ივანე ჯავახი-შვილი ამის მიზეზად დიდოფლო ნა-თიას მონახვად აღკვეცის ასახე-ლებს, მაგრამ თუ მიზეზად აღკვე-ციის თარიღად კონსტანტინე მეფის ნათიას მუდელი, დალუპის ფაქტს მივიჩნევთ (არის ასეთი ვერსიაც), მაშინ ეს საბუთი ბათილდება, ვინა-იდან ამ დროისათვის ალექსანდრე მეფე იყო წლისა მინც იქნებოდა. ასეა თუ ისე, უტყუარია, რომ ალექ-სანდრეს აღმზრდელი მართლაც რუ-სა ყოფილა. „ვითა ასრე მრავალფე-რად მათგან ჭირნახულსა მარტოებს და მრავალსა მათგან ჩუნჭუნელა ზრდა და ვალდებულებობასა ვეპარ-თობით“ ბრძანებს ალექსანდრე I 1412 წლის სიგელში და ელას აწე-სებს გარდაცვლილისათვის.

რუსა იყო ერთ-ერთი მთოვე თე-მურ-ლენვის მიერ დაქველვი ქვეყ-ნის აღსადგენად დაწვეული დიდი საქმიანობისა. ივანე ჯავახიშვილი წერს, რომ რუსა იყო პირველი ალა-მანი (ივლისისხმება თემურ ლენვის დღესპირების მომდევნო, უმძიმესი ხანა საქართველოს ისტორიაში), რო-მელმაც გამოიჩინა „ნამდვილი მა-შააკური მშენობა“ და „მრავალგვარ-ი გაჭირებისა და დაბრკოლების მიუხედავად, მისცა ყველას „ქვეყნის გაუნაღებლად და აღმშენებლობის გა-მამხმეველები მაგალითი“. მანვე წა-მოიწყო მცხეთის საპატრიარქო ტა-

ძრის — სვეტიცხოვლის შეკეთება, მაგრამ ვერ მოასწავს ამ დიდი საქ-მის დასრულებას. „რუსის მეცადინეო-ბამ კეთილი ნაყოფი გამოიღო ალექ-სანდრე მეფემ დაათავრა რუსას რუსი წამრწყველი სვეტიცხოვლის აღდგენა, განახალა რუსისის ტაძარი და, საერთოდ, სახელმწიფოებრივი ხასიათი მისცა დანგრეულ კულესია-მონასტერთა და ციხეთა განახლებას. მეფემ, რომელსაც „არა ჰქონდა ღონე აღმშენებისა“, რადგან „ქუეყანა თემურისაგან მოიბრუნებულ იყო... მოი-პოვა ღონე სუვეიარია“ — დააწესა თითოეული კომლზე გადასახადი ქუც-ნი შური (ეს იყო 1425 წელი) მა-ღალ სასულიერო და საერო პირთა თანხმობით, ხოლო 15 წლის შემ-დგომ, 1440 წელს, როცა მეგდელზე ზრუნვის დასახული გეგმა შესრუ-ლებულად მიიჩნია, დაწესებული გა-დასახადის გაუქმება ბრძანდა.

„რუსას დაუპყდებელი დავაწლს ისიც შეადგენს, რომ მას თავისი შვილიშვილისათვის, ალექსანდრე მეფისათვის — პირადი მაგალითით თუ სიტყვით და აღზრდით ქვეყნის კეთილდროობაზე და აღმშენებლობა-ზე ზრუნვის წყურვილი და მოვალეო-ბის გრძნობა ჩაუნერგავს“. — ასე შეაფასა ივანე ჯავახიშვილმა რუსის როლი დიდი ქართველი მეფის პი-როვნების ჩამოყალიბებაში და, ამას-თან ერთად, დაგვიტრევა ფორმულა, მთელი იმისა, თუ რა უნდა იყოს დიდი მანდილოსნის, აღმზრდელისა და რა უნდა გაიხადოს ამ თავისი მოქმედების მართად პრინციპად.

არანაკლები მნიშვნელოვანი სუ-რათი წარმოებულებაც, თუ რეტე-როსპექტულად, საუკუნეების მძინა მივაგრობთ მზერას და დავიხანაოთ განახლების გზაზე ამდგარ დარბე-ულ, გავერანებულ ქვეყანას, რომელ-საც არ ეწერა ალგა პირისაგან მი-წისა სხვა ფაქტობრივან ერთად იმის გამოც, რომ არსებულად გარკვეული ტრადიცია — უპირველესი ვილის გრძნობა ქვეყნის, სამშობლოს მი-მართ, რომელსაც ქართველი დიდები უნერგავდნენ თავიანთი აღსაზრდელით.

როგორ მოვქარგოთ ცხვირსახოცი?

ცხვირსახოცად, როგორც წესი, გამოიყენებოდა ერთი ფერის თხელი ქსოვილი: ბატისტი, მიაი, მარკიზეთი, სელის ნაწარმი. ნაქარგო კი შეგვიძლია შევასრულოთ თეთრი ან სხვა ფერის მულისა მათში.

ქარგვა იწყება ცხვირსახოცის ნაპირების დამუშავებით. ამისათვის საჭიროა განისაზღვროს ცხვირსახოცის ზომა (ძისი საშუალო ზომაა 25X25 სმ., ან 28X28 სმ.). შემდეგ ვირჩევთ ნაპირის ხაზის ფორმას. იგი შეიძლება იყოს დაბობლილი, კუთხედებიანი ან სხვა რაიმე ფორმის. მაგალითისათვის მოგვყავს რამდენიმე ფორმის ნაპირის ხაზი (ნახატი პირველი).

შერჩეულ ნაპირის ხაზს გადავხატავთ ან საასლო ქალაღდით გადავიტანთ საცხვირსახოცე ქსოვილზე და ნაპირიდან 3-4 სანტიმეტრის დაშორებით გამოვჭრით მას (ნახატი მეორე).

რადგანაც ნაპირის ხაზი შერჩეულია და გადატანილია ქსოვილზე, საჭიროა მისი დამუშავება. ნაპირის ხაზს სიმაღლისათვის უკეთდება ლამბი ზუსტად ამ ხაზის გასწვრივ. ასევე შეგვიძლია გავუკეთოთ მთელი ლამბი პირველი ლამბიდან 2-3 მილიმეტრის დაშორებით (როდესაც ნაქარგს უკეთდება ერთი ლამბი, ამას ერთმაგი ლამბი ეწოდება, ხოლო თუ ორი ლამბი აქვს — ორმაგი ლამბი). ლამბი კეთდება იმისათვის, რომ შევქონოთ სიმკვრივეს ცხვირსახოცის ნაპირის ნაკერს. ერთმაგი და ორმაგი ლამბის შესრულება ნაჩვენებია შესამე ნახატზე.

ლამბის შესრულებისას მათი არ ჩამოვარდება და არც ბოლოზე ნაკევი უკეთდება, ნემსს პირდაპირ ვუყვრით ქსოვილში და ვწევთ მანამ მათის ბოლო არ მავალწევს ქსოვილამდე. ასე ვავრძელებთ მთელი ნაპირის ხაზის შესრულებას. ცხვირსახოცი ერთმაგი და ორმაგი ლამბით ნაჩვენებია მეოთხე და მეხუთე ნახატებზე.

ლამბის დამთავრების შემდეგ მას უნდა შემოვუაროთ რომელიმე ნაკერით, ძირითადად ცხვირსახოცის ნაპირები სრულდება „კუწუბით“ ან „ზონარით“. „კუწუბის“ შესასრულებლად ნაპირის ხაზიდან 2-3 მილიმეტრის დაშორებით კეთდება მეორე ხაზი. ეს იქნება ნაკერი „კუწუბის“ ანუ ნაპირის ხაზის ნაკერის სივარე. შემდეგ ნემსით მათი უნდა გავატაროთ

ლამბებს შუა (იმ შემთხვევაში თუ ორმაგი ლამბი გვაქვს) ან ლამბის (ნაპირის ხაზს შორის) ცხვირსახოცაში თუ ერთმაგი ლამბი გვაქვს). ამოვიღეთ ზედა ხაზზე და ჩავამაგროთ მათი ჩამაგრების პირველი ხერხით (ნახატი ექვსი). მომღვეწო მოძრაობა ასეთია: ნემსით ჩავდივართ ზედა ხაზზე და ამოვიღებთ ქვედა ხაზზე ისე, რომ სამუშაო მათი ნემსის ქვემოთ მოხდეს (ნახატი შვიდი). არ უნდა დაგვაჩიწყდეს, რომ ლამბის გარედან უნდა ჩავიდეთ და ამოვიღეთ, ე. ი. ლამბი ნაკერის შიგნით უნდა მოხედეს. ასე ვავრძელებთ ბოლომდე. როდესაც მივაღწევთ საწვის წერტილს, საჭიროა ნაკერის დამთავრება და მათის ჩამაგრება, რათა იგი არ გამოირღვას.

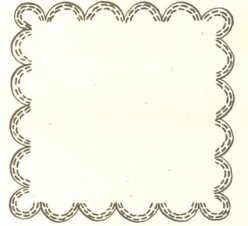
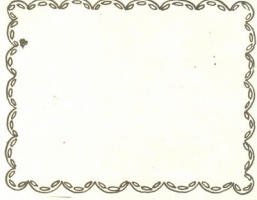
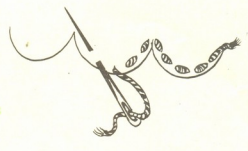
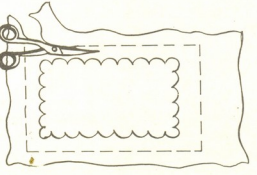
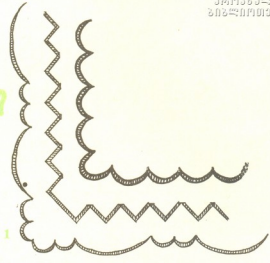
დამთავრება ზდება შემდეგნაირად: ჩავდივართ დასასწისის პირველ კუწუბში, შემდეგ ვაკეთებთ ვუღვს, გავდივართ უკუღმა მხარეს, ნაკერის რამდენიმე ცხვირით ვუყვრით ნემსს, გავმოგვყავს მათი და ვჭრით მას (ნახატი მერვე).

ნაკერი „ზონარით“ ნაპირის ხაზის დამუშავება ნაჩვენებია მეცხრე ნახატზე. ამ ნაკერშიც შეგვიძლია გამოვიყენოთ ერთმაგი ან ორმაგი ლამბი.

ცხვირსახოცის ნაპირის დამთავრების შემდეგ საჭიროა შესრულების რაიმე ნახატი ნებისმიერი ქარგვით, რომელიმე კუთხეში ან გვერდების გაფოლებაზე. სასურველია გამოვიყენოთ ისეთი ნახატარობა, რომელიც ორივე მხრიდან ერთნაირად აყვრება. შეათე ნახატზე შემოთავაზებულია რამდენიმე ვარიანტი. მაგალითისათვის მოგვყავს შეათე ნახატის „დ“ ვარიანტი, რომლის ცალკეული დეტალების შესრულება ნაჩვენებია მეთერთმეტე ნახატზე.

შენიშვნა: საჭიროა გვახსოვდეს, რომ ცხვირსახოცის ქარგვის დამთავრებად ნაპირები არ უნდა შემოვჭრაოთ. როცა ქარგავს მთლიანად დავამთავრებთ, ქსოვილს ვავრცხავთ, გაჯახამებთ და ვავაუთოებთ უკუღმა მხრიდან, მხოლოდ ამის შემდეგ შეგვიძლია შემოვჭრაოთ ნაპირები პატარა მაკრატლათ.

**თამარ ხალაბაძის მილიონი
ნანა სულხმიანაშვილი**
ნახატები

კულინარია

კულინარია

კომბოსტო, კარხალი, სტაფილო, ბოლო-სურკელი და საჭირო პროდუქტები გვენ-
ჯი, ხახვი და მწვანეღებელი წელიწადის ყო-
ველ დროს უხვადაა ჩვენს ბაზრებში. როცა
ლათები:

პურის საღებავი:

ფაფურის დრმა სახალათზე მოათავსებ
პატარა ოსტეხთა ნაჭრებში (ლუკმებში)
დაჭრილი შავი პური, დაუმატებ თხელ, ნა-
სუფარკვლვებში დაჭრილი 2 თავი ქართუ-
ლი ხახვი, ორახი გრამი მწვანელი (კინძი,
კამა, ოხრახუში) და ბოლოს, სუფრასზე მი-
ტანის წინ (პური რომ არ დაღებეს) დაუმა-
ტებ 500-800 გრამი კანკაფლი, დაჭრილი
შინდორი. შუაზეთ მგარლით და 1 ლვინის
პიპი მუხუშპირის ზეთით.

კომბოსტოს საღებავი:

ნახევარი კილო მოწაფული კომბოსტო
კარვად გაჭურებ, დაჭერიო ძალიან წვრი-
ლად (ჩახსებურად), შურერიო მსხვილად
დაახეხებ 800 გრამი უში სტაფილო, შუა-
ზეთეო მარლით, მწვანელით (ოხრახუში,
კამა), და მოახხიბ ზეთი, თუ გვეწებებო, ტყ-
ერეხია გამოიუნებო არაუნი ან მიოინუში.

პურის საღებავი:

8 ცალი მოხარშული, უხეწო, კარგი ხა-
რისხის კარხალი, 2 დიდი ანტონოკა ან სხვა
მომეყო ქაშის ვაშლი, 2-3 ცალი სტაფილო,
მსხვილად დახებუო პირდაპირ ლანგარზე
შემდეგი თანმიმდევრებით: 2 კარხალი, ზე-
მოდან 2 ვაშლი, შემდეგ 1 კარხალი, ბო-
ლოს მთლიანად სტაფილო. ყოველ ფენას
მოყარებ მცირეოდენი მარლი; ახვეე ყო-
ველ ფენაზე თანახრად გაანაწილებო 200
გრამი არაუნი, მიოინუში ან თითო სუფრის
კოვში მუხუშპირის ზეთი. თუ არცერთი
პროდუქტი არ გვეწებებო, შეგიძლიებო იხა-
როთ ჩვეულებრივი ტუქმლის საწებელა, ყო-
ველ ფენაზე 2-3 სუფრის კოვზის ოდენო-
ბით და ბოლოს მოყარებ წვრილად დაჭ-
რილი კინძი.

გარეჯიანი საღებავი:

ერთ ჩაის ჰეკა მოხარშული, გაჭურულ
ბრინჯს შურერიო 2 ცალი ბოლოკი, 2 ცალი
მსხვილად დახებული სტაფილო, 2 ცალი
მოხარშული დაჭრილი კვერცხი, ერთი თავი
წვრილად დაჭრილი ხახვი და 100 გრამი
კამა, შუაზეთ არაუნი ან მიოინუში, შე-
იძლებია იხაროთ 1 ლვინის ჰეკა ზეთი-
უხეხეო მარლი .

სტაფილოს საღებავი:

3. მოზრდილი სტაფილო (250-300
გრამი) და აძენივე ბოლოკი და-
ხედეო მსხვილ სახეზე, შურერიო წვრი-
ლად დაჭრილი 5-6 ლერი ახალი ან ერ-
თი თავი წვრილად დაჭრილი ძველი ხახვი,
100-150 გრამი ოხრახუში და კამა, 200 გრა-
მი ხელო, ნაღული ან არაუნი, მარლი გემო-
ვნებით. აურიებო, მოათავსებ შეხაფერ ტურ-
პელში და მორთებ მწვანელით.

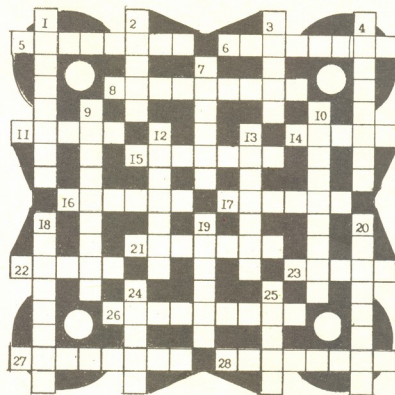
24

პროსკორდი

მარაბულად: 5. ე. ოფენბახის კლასიკური ოპერტა. 6. ალ-
ტრასტოს მოთბობის პერსონაჟი. 8. დედაჩვენზე ჩამოყარდილი
კომპოსიტი წარმოშობის რკინის ან ქვის სხეული. 11. ერთგვარი
გამოსახვე-სახურავიანი საჭერი მავიდა. 14. თურქი კინოვარსკვლავი
ქალი. 15. ქართველი პოეტი. 16. ნებაღელი მოამსუდველი. 17. კანა-
ფის ან ფოლადის ბაგირი. 21. გრ. კლდის ხალტა. 22. შავიწვინის-
პირა კურორტი. 23. მოყულ წყნობზე დამრიგებლობითი გამონათქ-
ვანი, აფორიზმი. 24. შალის ერთგვარი ქსოვილი. 27. წიაღსვლა.
28. სუტრადო ფანრის სიმეტრების შემსრულებელი საფარავი.

შპსულად: 1. მოსახლეობის ცალკეული ჯგუფების გაუღებ-
რახობრივი და ეროვნული შიტიგებით. 2. აწიის ქვეყანა. 3. რძის
პურის ან უცელის ამოყვანის შემდეგ დარჩენილი სითხე. 4. მავნიტი.
7. პოლონელი კომპოზიტორი და პიანისტი. 8. ნაშვილი პირვენება,
რომლის მიხედვითაც შექმნილია ლიტერატურული სახე. 10. იტა-
ლიელი ფერმწერი — პარიზის სკოლის წარმომადგენელი. 12. იტა-
ლიის ქლაქი. 18. დანეტრებულეო პირის მიერ შექარობილი. 18.
2. ნახუცრავილის პიესა. 19. მოხეტიაულ მულხინია ბერი. 20. ბე-
რათა მარმონიული შერადება. 24. ამერიკელი კინომსახიობი ქალი.
25. ქართლის სოფელი.

შეადგინა ციბალა ანაშუპაძემ

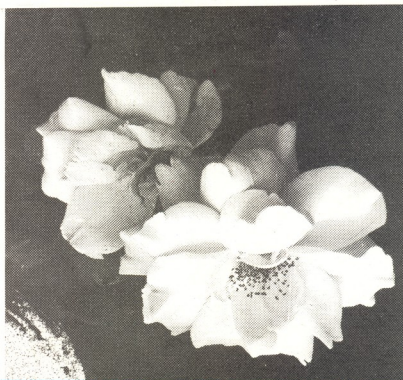
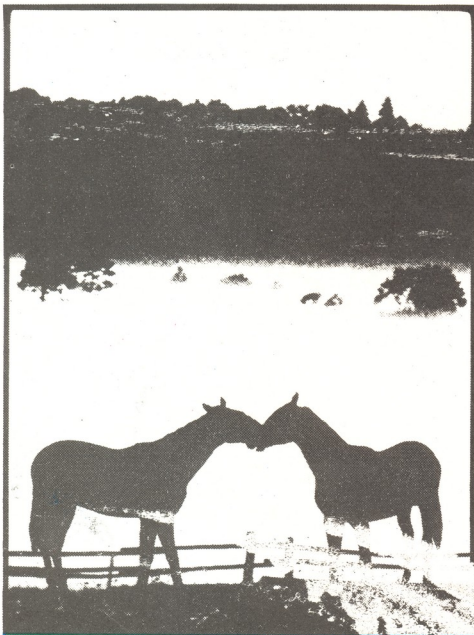

ბედიქციის მინისტრია:
280000, ქ. თბილისი,
2. კიტავის ქ. 28 24

ტელეფონები
ბედიქციის
28-28-73;
2. წე. მდებარის
28-21-89;
ცნობილობის
28-28-79

შახლები ვადაცა ხაჩუყიად 26. 03. 93. ე. წ.
ფრანკლი სელმოწერილი დახეხედა
21. 06. 93 წ. ქალაღის ზონა 60x901/2
ფსოფერი ნახედე ფურცელი 2. ტარაჟ
თი 24.000 ზეკ. 449.

პ86/3

საქართველოს
გარემოსდაცვითი
აგენტობა

06ლექსი 76178

„საქართველოს
ჟაჟის“
რედაქცია გვამი
განსაზრების
გულთან
მიტანისა და
მატიკრიალური
ფანსარები.
სათვის
გულწრფელ
გაფლოგას
მონასთან
აშარის
აგტონოვიური
რესპუბლიკის
უზუნაისი
საბჭოს
თავმჯდომარის
გატონ ასლან
აბაშიძეს,
აშარის
მინისტრთა
საბჭოს
თავმჯდომარის
მონაგვილას
ქალგატონ ნანი
გუგუნავას,
„საქართველოს
გაჟის“
ფარკარაგანტის
თავმჯდომარის
გატონ პარლო
ნიკოლაიშვილს.

